

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

2011/3

Nemzetközi Konferencia Liszt Ferenc tiszteletére

2011. szeptember 17.

Semmelweis Szalon /Bp. VIII Üllői út 26./

- 9:00 – 9:30 A KÓTA zeneszerzőversenyt rendezett Liszt Ferenc tiszteletére.
A díjnyertes mű: TÓTH PÉTER: *Salve Regina*
Előadja az Angelica Leánykar,
vezényel GRÁF ZSUZSANNA Liszt-díjas
- 9:30 – 10:00 SZŐNYI ERZSÉBET Kossuth-díjas zeneszerző,
a KÓTA tiszteletbeli elnöke
Személyes visszaemlékezés
- 10:00 – 11:00 VÁSÁRY TAMÁS Kossuth-díjas zongoraművész, karmester
Liszt Ferenc zongoraművei
- 11:00 – 12:00 DR. HOFFMANN RÓZSA államtitkár /NEFMI/
A művészeti nevelés időszerű kérdései
- 12:00 – 12:15 Kávészünet
- 12:15 – 12:35 SONJA GREINER az Európai Kóruszövetség főtitkára – (ECA)
- 12:35 – 12:55 GILBERT DE GREEVE, a Nemzetközi Kodály Társaság korábbi
elnöke (IKS)
Liszt és Belgium
- 13:00 – 13:30 ECKHARDT MÁRIA, a Liszt Ferenc Emlékmúzeum tudományos
igazgatója
Vierstimmige Männergesänge
- 13:30 – 14:00 Ebéd szünet
- 14:00 – 14:45 LANTOS ISTVÁN Liszt Ferenc-díjas Érdemes Művész
Liszt Ferenc művészete
- 14:45 – 15:30 TARDY LÁSZLÓ Liszt Ferenc-díjas karnagy, a Magyar Katolikus
Egyház főzeneigazgatója
Liszt Ferenc egyházi művei – Közös éneklés

Záróhangverseny – 18. vasárnap 18 óra – Árpádházi Szt. Margit plébániatemplom

Liszt F. Missa Choralis – motetták – Tu es Petrus
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR ÉNEKKARA, SZENT ALBERIK KÓRUS
Vezényel ECKHARDT MÁRIA és SOMOGYVÁRY ÁKOS
PÁRKAI ISTVÁN Kossuth-díjas karnagy

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA**

**XXXIII. évfolyam – 2011/3
szeptember**

TARTALOM

Liszt Ferenc emlékévé a Régi Zeneakadémián	4
Könyvbemutatók, Kiállítás, Hangverseny – szerk.	5
Kiállítás- és hangversenyismertető – <i>Domokos Zsuzsanna</i>	11
26. Kodály Nemzetközi Szeminárium és Művészeti Fesztivál, Kecskemét – <i>Sipos Soma Mihály</i>	15
Magyar Örökség-díj átadás 2011	18
A Vikár család Magyar Öröksége – <i>Kelemen László</i>	19
A Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság művészete – <i>Tóthpál József</i>	21
Kass János Képzőművészeti életműve – <i>Orosz István</i>	23
Nemzetközi Monteverdi Fesztivál, Budapest–Vác – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	25
Liszt Ferenc Bárdos Lajos életművében – <i>Póczy Mária</i>	26
Bárdos Iskolák Találkozója – Mezőtúr – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	29
Sátoraljaújhely jubileuma – <i>Dombóvári János</i>	37
Ádám Jenő Dalverseny – Szolnok – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	42
Örömteli boldog éneklés Keszthelyen – <i>Kertész Attila</i>	46
A Kodály Nőiakar 15 éves jubileumi hangversenye – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	48
Trefort kerti hangversenyek – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	51
LEMEZÚJDONSÁGOK	
Kodály: Műdalok – <i>Somorjai Paul</i>	54
KÖNYVBEMUTATÓ	
Pécsi Concerto – Kórusmuzsika Pécssett – <i>Gungl Rita</i>	56
MEGEMLEKEZÉSEK	
Kerecsényi László	60
Sapson Ferenc – <i>Oláh Gábor</i>	60
Hangverseny Vajda Cecília emlékére – <i>Puskásné Ispán Franciska</i>	62
Londonban járt a Kántus – <i>Szabó Gergőné Nagy Beatrix</i>	63
Közhasznúsági jelentés a 2010-es évről – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	65

A címdalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE

nka
Nemzeti Kulturális Alap

**PRO
CULTURA**

ALAPÍTVÁNY

Kirándulás Mezőtúrra 1903.

*Az alföldi kisváros műkedvelő zenekara meghívta Kodályt,
(az álló sorban jobbról a harmadik),
hogy hangversenyükön mint csellista működjön közre.*

Eősze László: *Kodály Zoltán élete képekben*,
Zeneműkiadó Budapest, 1971. 39. oldal

Liszt Ferenc emlékévé a Régi Zeneakadémián

Liszt Ferenc születésének 200-ik évfordulója alkalmából kiváló hangversenyek, tudományos konferenciák, előadások, kiállítások rendezésével, könyvek megjelentetésével készültek szerte a világban. Az ünnepi eseményeknek Magyarországon különösen nagy jelentősége van, hiszen a világot járó híres művész származásával, művészetével mindenkor vallotta, életművének tevékenységével bizonyította magyarságát.

Kora ifjúságától gyakori vendég volt a fővárosban ahol nagysikerű hangversenyek, jótékonsági hangversenyek során a baráti társaságok kedvelt vendége volt. Sok régi épület őrzi emlékét ahol hosszabb rövidebb ideig járt és lakott. 1875-ben megnyílt a Zeneakadémia amelynek Liszt elnöke és a felsőbb zongoraosztályok tanára lett. Az akkori *Hal téri* épület első emeletén Liszt Ferenc számára háromszobás lakást rendeztek be, ahova 1873-ban beköltözött. Majd a sikeresen működő Zeneakadémia részére 1879-ben felépült az új háromemeletes székház a *Sugár úton*, melynek első emeletén volt Liszt lakása, ahol élete utolsó éveiben lakott, 1881-1886-ig. Bár az utca nevek változtak, ma az Andrássy út és Vörösmarty utca sarkán álló épület a *Régi Zeneakadémia* – zeneoktatásunk fellegvára, egyik legnagyobb kincsünk – ahol változatlanul érezhetjük Liszt szellemét. Így természetes, hogy a jubileumi megemlékezések sora éppen itt kezdődött a *Liszt Kamarateremben*.

Három könyvbemutatót

tartottak a 2011-es év első negyedében.

Január 25-én *Hamburger Klára: Liszt Ferenc zenéje* címmel jelent meg, a zeneszerző műveinek nagy részét elemző feldolgozásban bemutató kötet, a legújabb kutatások eredményeit feldolgozva, így kibővítve az eddigi ismeretanyagot. Az igényes szép kiadvány a Balassi Kiadó gondozásában jelent meg.

Február 4-én *Watzatka Ágnes: Budapesti séták Liszt Ferencsel* című könyv bemutatására került sor. A mintegy 300 színes képpel illusztrált könyv, mely *Török Miklós* munkáját dicséri, bemutatja a magyar fővárost amit Liszt ismert és szeretett. Az olvasó így megismerkedhet a régi Budapest nevezetességeivel, zenei intézményeivel és Liszt Ferencnek a fővároshoz kapcsolódó néhány érdekesebb mozzanatával. Valóságos „útikalauz”, mely egyúttal angol nyelven is megjelent. A kiadvány a Helikon Kiadó és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem közös gondozásában került kiadásra.

Március 29-én tartották ugyanezen kiadói együttes megjelenésében *Eckhardt Mária: Krisztus-oratórium* c.reprezentatív albumának ünnepélyes könyvbemutatóját. A kötet a művel kapcsolatos dokumentumokat adja közre, köztük egy kézirat ritkaságot, az egyik tétel Liszt által jegyzett négykezes zongoraátiratának fakszimiléjét. A „Hirtengesang an der Krippe” címmel szereplő tétel kéziratát a zeneszerző egykor egyik legkedvesebb magyar növendékének, Juhász Aladár zongoraművész-zeneszerzőnek ajándékozta. A nevezetes zongora négykezes *Faddi Sarolta* és *Hargitai Imre* adták elő.

Liszt és Budapest

címmel, időszaki kiállítás megnyitására, március 18-ára szól a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Liszt Ferenc Emlékmúzeum meghívója.

Az ünnepi köszöntőt *Dr. Batta András* rektor úr tartotta. Liszt Ferenc műveiből *Nagy Péter* zongoraművész, a Zeneakadémia tanszékvezető tanára adott elő, majd *Deák Anna* (hegedű), *Nagy Anna Ágnes* (gordonka) *Szelecsányi Ágnes* (zongora) előadásában a Pesti Karnevál trió változatát szólaltatta meg. A kiállítást ismertető beszédet az Emlékmúzeum és Kutatóközpont igazgatója mondta: *Dr. Domokos Zsuzsanna*

„Bevezetésül Liszt ünnepi beszédéből idéznék, melyet 1840. január 4-én mondott köszönetképpen a Nemzeti Színházban, a díszkard átadása után, a korabeli nyelvezetet megtartva:

Drága Honfitársaim – mert itt lehetetlen pusztán közönséget látnom – a kardot, mely nekem oly nemzet képviselőitől nyújtatott, kinek vitézsége s lovagiassága oly közönségesen bámultatik, egész éltemben őrzeni fogom, mint a legbecsesb, szívem előtt legdrágább kincset. E kard ez órákban gyenge és békés kezekbe tétetett. Nem jelkép ez? Nem az van-e ezáltal kimondva, Uraim, hogy Magyarország, miután magát annyi csatasíkon dicsőséggel övezte, jelenen a művészetektől, literatúrától, tudományoktól, mindannyi barátaitól a békének várja újabb koszorúit? Nem az van-e ezáltal mondva, hogy az értelmesség és a munka embereinek mai nap szintoly nemes feladás, szintoly magas hivatás jutott közöttünk? ... Igen, Urak, minden törvényes és békés eszközzel törekedjünk e munkán, melyben mindnyájunknak részt kell vennünk, kinek-kinek erejéhez, módjához képest.

A 29 éves Liszt szavai meghatározóak maradtak egész életére, és kijelölik azt az utat, mellyel tettekre váltva fejezi ki hazaszeretetését, és a módot, amivel a magyar társadalmat, kultúrát kívánta szolgálni. Ezért a jelenlegi kiállításunk, mely Liszt és Pest-Buda, majd Budapest kapcsolatára épül, a konkrét események felelevenítése mellett Liszt magyarságának sokrétű megnyilvánulását is igyekszik bemutatni. Mikor a gyermek Liszt 1823-ban először hangversenyezik Pesten, még édesapja fogalmazza meg nevében a plakátot, hogy rendkívüli tehetségével majdan hazájának kíván dicsőségére válni. Szimbolikus ez a pillanat, a magyar polgári társadalom kialakulásának küszöbén állunk, mely Széchenyi István és Wesselényi Miklós törekvései alapján bontakozik ki. Széchenyi 1825-ben alapítja meg a Magyar Tudományos Akadémiát. A kiállítás tematikájában a Széchenyi-Liszt párhuzam szinte magától kínálkozik, hiszen már 1840-ben személyesen is találkoznak, és Széchenyi naplójából tudjuk, hogy Liszt 1846-os hazalátogatása idején többször vendégeskedett nála és Batthyány Lajosnál is. A kölcsönös rokonszenv alapja minden bizonnyal gondolkodásuk hasonlósága volt. Liszt is minden tőle telhető módon támogatta a magyar kultúrát. Jótékonyági koncertjei, melyekkel számos kulturális intézményünk, korabeli egyesületünk megalapítását, fejlesztését segítette elő, köztük a Magyar Nemzeti Színházat, a Nemzeti Konzervatóriumot, köztudott tény. A Magyar Zeneakadémia az ő nemzetközi látóköri koncepciója nélkül nem válhatott volna magas rangú intézménnyé. Az viszont kevésbé köztudott, hogy a Magyar Filharmóniai Társaság megalapításának ötlete is tőle származik, ezt a Weimarban nála vendégeskedő Doppler Ferenc leveléből tudjuk. Az ötletet Erkel Ferenc a Doppler-testvérekkel együtt nagy örömmel fogadta, akik végül létrehozták a Társaságot.

Liszt magyarországi tevékenységeinek tárgyalásakor általában a szerényebb, de nagyon fontos segítségek kevésbé kerülnek előtérbe, mint például az, hogy a társadalmi fejlődés és együttlét egyik fontos formáját, a dalárdák működését Liszt nemcsak kompozícióival segítette, hanem vette a fáradságot arra, hogy a beadott pályaműveket értékelje és javaslataival segítse munkájukat. Ezért a múzeum középső szobájában bemutatott

anyag, mely időrendben halad, nemcsak a pesti tartózkodás eseményeit mutatja be, hanem olyan kapcsolatokat is, mikor külföldön tartózkodva segítette a magyar főváros zenei életét. Ittlétekor rendszeresen eljárt a különböző kórus egyesületek próbáira, tanította őket, repertoárjukat bővítette itthon még kevésbé ismert kompozíciókkal, de szeretettel járt el például az angolkisasszonyok leánynövendékeihez is, akiket tanított, éneküket kísérte, és szívesen játszott nekik.

Liszt nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy mint előadó, de főként mint zeneszerző szolgálja a magyar kultúrát. Korának szinte minden fontos magyarországi eseményén jelen volt műveivel. Vörösmarty hozzá szóló ódájára válaszul a szabadságharc hőseit sirató Funerailles-t és a Hungária című szimfonikus költeményt komponálta, amelynek ősbemutatóját maga vezényelte a Nemzeti Színházban 1856-ban, ugyanabban az évben, mikor az Esztergomi Bazilikát az ő ünnepi miséjével szentelték fel. A mise nyilvános főpróbáját a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében tartották, majd az esztergomi előadás után a pesti Belvárosi templomban is előadták. A mise itt olyan nagy lelkesedést váltott ki, hogy mikor Liszt két évvel később Pestre jött, ismét műsorra tűzték.

József nádor fiatalon elhunyt lánya számára kápolnát építtetett, a Hermina kápolnát, és Liszt férfikari miséjével, az ő vezényletével szentelték fel 1856-ban. A Szent Erzsébet legendáról maga Liszt írta, az volt az óhajja, hogy a magyarországi születésű szent életéről szóló oratórium az új magyar zenei irodalmat gyarapítsa, annak szerves részévé váljon. A Magyar Koronázási mise az ország sorsdöntő eseményéhez kapcsolódik. 1873-ban maga vezényelte a gróf Andrássy Gyulának ajánlott Szózat és Himnusz című művét. 1884-ben eredetileg Erkel Ferenc István király című operájának bevezetéséhez szánta a Magyar király dalt, az Operaház megnyitására. Megzenésített Petőfi és Jókai költeményeket is. Egész életén át komponált magyar rapszódákat, amelyek elnevezésében a görög rapszódosra, énekmondóra utal, hiszen ezekkel a művekkel az volt a célja, hogy az általa magyar származásúnak ismert zenei anyagot saját feldolgozásában megismertesse egész Európával.

Számos magyar rapszodiát ajánlott magyar barátainak, mint például Augusz Antalnak, Teleki Lászlónak, Munkácsy Mihálynak. A Rákóczi Induló pedig, későbbi 15. magyar rapszodiája nemcsak számára, hanem a korabeli magyarság tudatában is a nemzeti összetartozás jelképe volt. Liszt, ha csak tehetné, műsorára tűzte. Utolsó magyar vonatkozású művei pedig a Magyar Történelmi Arcképek sorozata, melyet egy évvel halála előtt fejezett be, és amelyben emléket állít az általa annyira tisztelt nagy magyar személyiségeknek: Széchenyi Istvánnak, Eötvös Józsefnek, Deák Ferencnek, Teleki Sándornak, Petőfi Sándornak, Vörösmarty Mihálynak és Mosonyi Mihálynak.

Liszt mint tanár is nagyon sokat tett az új generáció minél színvonalasabb neveléséért, az általa is alapított, elnöklete alatt működő Zeneaka-

démia tantervének és magas művészi színvonalának koncepcióját Erkel Ferencsel együttműködve alakította ki, de már a Nemzeti Zenede megalakulásakor, 1840-ben alapítványt tett a szegényebb sorsú tehetséges fiatalok tanulásának elősegítésére. 50 éves művészi jubileuma alkalmával pedig, 1873-ban, mikor a Zeneakadémia létrehozásának ügye már konkrétta vált, az ünnepségsorozat alatt kapott ajándékok közül kiemelkedővé vált számára Liszt-alapítvány, melynek kamatából minden évben az általa javasolt három zeneakadémiai növendék kaphatott ösztöndíjat.

Liszt és Budapest kapcsolatáról természetesen nemcsak a most nyíló időszaki kiállításunk mutat be dokumentumokat, hanem az állandó kiállítás is sok ilyen emléket őriz. Ezeket változatlanul a helyükön hagytuk, ezekhez kapcsolódóan kiegészítő emlékeket állítottunk ki.

A kiállítás földszinti része tematikusan épül fel, Liszt magyarországi kapcsolataiból ad válogatást. A Jókai Mór által alapított Magyar Írók és Költők Társasága rendezvényein állandó aktív közreműködő volt, és a korabeli tudósításokból tudjuk, hogy értette a magyar nyelvű szövegeket, nem volt szüksége tolmácsolásra. A lenti tárlók dokumentumai közül különlegességként kiemelném az Angolkisasszonyok gyönyörű vendégkönyvét, Liszt aláírásával. A lenti rész két új, korszerű követelményeknek megfelelő tárlóval bővült a Nemzeti Kulturális Alap, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium támogatásának és a Novastore cég segítségének köszönhetően, a fenti részben pedig interaktív térképet állítottunk be, amelyen az érdeklődők budapesti helyszíneket kereshetnek ki, amelyek valamilyen módon Liszthez kapcsolódnak, ennek megvásárlását a Horváth Alapítvány tette lehetővé.

A kiállítás létrejöttében óriási segítséget kaptunk a kölcsönző társintézmények munkatársaitól, vezetőitől, amelyet ezúttal is meg szeretnénk köszönni. A kiállítás előkészítésében, rendezésében a legközelebbi munkatársam Szabó Ferenc János volt, neki köszönhetjük például, hogy kikutatta és elhozta azt a két fontos levéltári dokumentumot, amely Liszt 1871-es királyi tanácsosi, és 1840-es pesti díszpolgári kinevezésével kapcsolatos. Török Miklós kollégám nélkül szintén nem valósulhatott volna meg a kiállítás, a Szabó Ervin Könyvtár Budapest gyűjteményének és az Angolkisasszonyoknál található emlékek felkutatása mellett ő szerkesztette meg és készítette el a dokumentumok digitális másolatait, valamint neki köszönhetjük az interaktív térkép programjának és jelenlegi tartalmának elkészültét is. Folyamatos és fontos segítséget kaptam asszisztensemtől, Kirkósa Ádámtól, aki a szövegek angol fordításától kezdve számos feladatban vett részt, és Takács Gabriellától, valamint múzeumi munkatársaimtól. Az installáció művészi megoldását, a dokumentumok szakszerű kezelését pedig ismét Farkas Csillának, az Országos Széchényi Könyvtár restaurátor munkatársának köszönhetjük. Köszönöm Somogyi Klárának, a Kutatókönyvtárunk vezetőjének, Szerző Katalinnak, Eckhardt Máriának és Szepesi Zsuzsannának, hogy felhívták a figyelmünket fontos bemutatandó dokumentumokra.”

A bevezető szavakat követően megnyílt a kiállítás a közönség számára. Mint egykoron beléphettek a házi hangversenyteremből Liszt szalonjába, melyet ma is csak a függönnyel takart ajtó választ el. A lakás eredeti berendezését a kor neves belső építész Feller Sándor tervezte. A bársonnyal és bőrrrel bevont bútorokat himzések borították, melyek elkészítését tizenöt nemes hölgy vállalta. A szalonban kaptak helyet Liszt hangszerei, Bösendorfer zongora, az amerikai harmónium és a francia zongora-harmónium.

Az ebédlő egyszerűbben volt berendezve, két üveges szekrényben tartotta Liszt díszkiadású kottáit, ajándék tárgyait. – Napjainkban az időszaki kiállítások nagyszámú tárolói vannak itt a falak mentén elhelyezve. – A háló-dolgozószoba valóságos múzeum volt, itt tartotta házi könyvtárát és kottáinak nagy részét. – Ma is itt áll az ablak mellett a Bösendorftól kapott íróasztal, amelybe a bécsi mester egy kétoktávós kihúzható billentyűsört is beépített. –

Liszt halálát követően a lakásból tantermeket alakítottak ki, a gyönyörű berendezésre részben hanyatott sors, részben csipkerózsika álom várt. 1907-ben költözött át a Zeneakadémia a Liszt Ferenc tér 8. számú épületbe. Ott 1925-ben rendeztek be egy Liszt emlékszobát. – Emlékeimben félremlík *dr. Prahács Margit* a Zeneakadémia Könyvtárának egykori vezetője, aki ennek lelkes patrónusa volt. – Őt követően *dr. Kárpáti János* a kutató tudatos munkájával folytatta az értékménytést.

Mikor megszületett a Múzeum megalakításának a gondolata *Eckhardt Máriát* kérték fel a koncepció kidolgozására, gondozására és mint az Múzeum első igazgatója vállalja el annak vezetését.

A Régi Zeneakadémia épülete csak 1986-ban lett újra – a mai néven – a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem része. Ugyanez év szeptemberében nyílt meg a Liszt lakását csaknem eredeti állapotban bemutató Emlékmúzeum kiegészítve a Kutatóközponttal. A ma már nemzetközileg elismert Intézmény igazgatója *Dr. Domokos Zsuzsanna*, tudományos szaktanácsadó igazgatója *Eckhardt Mária*.

*

Liszt hangverseny

március 19-én a Liszt Ferenc Kamarateremben

Az Emlékmúzeum rendezésében tartották a „Liszt és Budapest” c. időszaki kiállítás megnyitásának másnapján a hangversenyt, ennek szereplője volt a

Budapesti Monteverdi Kórus

A műsoron Liszt Ferenc műveiből olyan válogatást adtak közre, melyek kapcsolódnak a magyar fővároshoz.

Bevezetésként a Via Crucis zongora változata hangzott el, *Ney Gábor* előadásában.

Az énekkar előadásában: Graduale, 116. zsoltár (Magyar Koronázási mise); Kyrie (Missa Choralis);

O salutaris hostia; Ave Maria (A-dúr) e művet a szerző éppen Budapesten fejezte be. Fröhliche Spiele... (Szent Erzsébet legendája);

Pater noster, O Filii et Filiae; Tu es Petrus (Christus oratorium)

Az énekkar kiváló teljesítményt nyújtott előadásával. A karnagy *Kollár Éva*, avatott tolmácsolásban interpretálta Liszt Ferenc művészetének kiemelkedő értékét.

A művek bevezető ismertetését, *Dr. Domokos Zsuzsanna* tartotta.

„Liszt a *Magyar Koronázási misét* I. Ferenc József császár és Erzsébet császárné magyar királyi párrá koronázása alkalmára írta. A mű 1867. június 8-án a budavári Mátyás-templomban csendült fel először, a Bécsi Udvari Ének- s Zenekar bécsi szólisták előadásában, a bécsi udvari másodkarmester, Gottfried Preyer vezényletével. Liszt mindössze az orgona karzatról hallgathatta meg a művét, de már az is Erzsébet császárné közbenjárásának köszönhető, hogy a magyar közvélemény elérte, Liszt műve csendülhetett fel az ünnepi alkalmon, és nem a bécsi udvar zeneszerzőjét kérték fel a mise megkomponálására.

A ceremónia hosszúságára való tekintettel Lisztnak a misét a lehető legrövidebb időtartamra kellett visszaszorítania, fontos szempont volt a könnyű megszólaltatás, a zeneszerzőnek kényszerűségből az énekkarnak és zenekarnak legegyszerűbb szólamokat kellett komponálnia. Az, hogy ilyen feltételek mellett Liszt alkotói fantáziája mégis szárnyalni tudott, csak Liszt zsenialitásának és hazafias szellemének köszönhető.

„A Koronázási mise e szűk keretek között is inkább koncentrált, mintsem megkurtított, és elejétől végéig áthatja, mégpedig egymással összhangban, kétféle alaptónusa: a magyar nemzeti érzése és a katolikus hité.” – írta Liszt 1868. augusztus 9-én.

A magyar szín a teljes mise zenei anyagában világosan felismerhető, elsősorban a verbunkos elemek, a bokázó ritmusok és kadenciák, a hangsúlyos előkék, a Rákóczi-nóta kurucos kvartjai (pl. Glória „gratias” szakasza.), vagy az un. magyaros skála tematikus használata, (pl. Agnus Dei témája). A 19. században a nemzeti függetlenségért küzdő Magyarország ezt a verbunkos elemekkel gazdagon átszőtt népies műdalok által fémjelzett muzsikát érezte a magyar nemzeti tudat zenei kifejezőjének, ezt próbálta többek között Liszt és Erkel is a műzene különböző műfajaiban felhasználni. A mise Credo tétele különleges, ebben Liszt a hosszú szöveget gregorián hangvételen kívánta megzenésíteni, amely szerinte jól illik az ünnepi alkalomhoz, és a lehető legkevesebb időt veszi igénybe. A tételben Liszt Henry Dumont 17. századi francia zeneszerző Királyi miséjéből kölcsönözte a zenei anyagot, amelynek megharmonizálásán, a dal- lam ritmikáján változtatott. Az orgonakíséretes tételben több helyen a Sixtus Kápolna előadói hagyományát örököltette meg, mint például a terc- kíséretes szakaszokban.

A miséhez később illesztette a zenekari Offertoriumot és Graduale tételt, az utóbbi nem más, mint a fenséges 116. zsoltár.

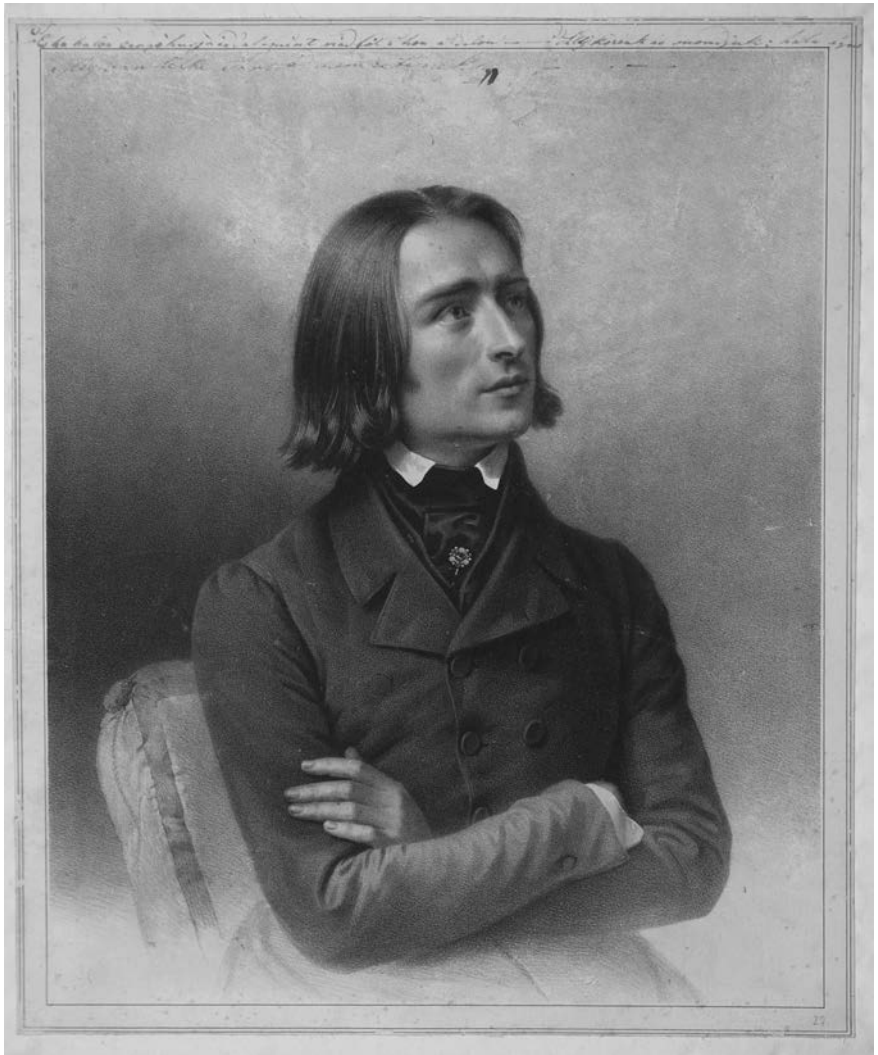
Missa Choralis. Magyarországi bemutatója: Pest, Belvárosi Plébánia, 1872. február 4. Előadói: Liszt Egylet, Engeszer Mátyás (harmónium), Bogisich Mihály (tenor), Kőszeghy Károly (basszus). A Liszt-irodalom általában a Missa choralis Kyrie tételét nevezi meg, ha példát akar hozni a Palestrinától örökölt polifonikus szerkesztésmód alkalmazására Liszt életművében. A mise rendeltetésénél fogva felvállalja a Palestrina-stílus követését, hiszen a zeneszerző eredetileg a Cappella Sistina előadására szánta. A mise keletkezésének idején, 1865-ben Liszt még reménykedett, hogy a Cappella vezetője lehet. A misét Liszt eredetileg „jubileumi misének” szánta, a Szentsek megalapításának 1800. évfordulójára, 1866-ra, a terv szerint a művet a Sixtus kápolnában vagy a Szent Péter Bazilikában kellett volna előadni. A mű ajánlása eredetileg IX. Pius pápának szólt volna, az 1869-ben megjelent kotta azonban már nem tartalmaz semmilyen ajánlást, és Liszt sem tesz erről többet említést leveleiben. Liszt tudatában volt annak, hogy az intézmény egyházi jellege megkívánta tag- jaitól a szorosabban vett egyházi kötődést, minimálisan az alsó papi ren-

dek felvételét. Az olasz nyelvű irodalom nem alaptalanul állítja, hogy 1865-ben a négy alsó papi rend felvétele egyben feltétele is volt annak, hogy Liszt a Cappella Sistina vezetői pozíciójára gondolhasson. A kor zenei köztudatában is az élt, hogy Liszt hamarosan karnagy állást kap a Vatikán valamelyik vezető kórusában, amelyek közül leginkább a Cappella Sistina jöhetett számításba. A visszautasításban szereplő legnyomósabb okot szintén az olasz kutatók fedik fel: a tradíció megóvása érdekében a Cappella Sistina karnagyait és zeneszerzőit a tagok rendszerint maguk közül választották, idegent nem engedtek be zenei gyakorlatukba. A Missa choralis keletkezéstörténetében jól érzékelhető a zeneszerzőt ért hatások reakciója: Liszt eredetileg arra gondolt, hogy a misét a cappella adják elő, ami a Cappella Sistina gyakorlatának felelt volna meg. A harmóniákat alátámasztó orgonaszólómat csak később írta az énekszólómatok alá, feltehetőleg ekkor már feladta a reményt, hogy a mű a pápai kápolnában szólaljon meg. Nagyon valószínű, hogy eleinte a pápa biztatása jelentette Liszt számára a reményt, miszerint reformtörekvéseihez intézményi háttérrel kap, mindenesetre a Cappella Sistina zenei gyakorlatának ismerete Lisztnél egyben a tudatos helyzetfelmérést is jelentette mind a tradíció továbbvitele, mind az olasz kortárs művek jellegében való tájékozódás tekintetében.

Szent Erzsébet. A mai hangverseny során a nagyszabású oratórium első részéből a gyermekkórust halljuk. A cselekmény: a gyermek Árpádházi Erzsébet lelkes ünneplés közepette megérkezik a gyermek vőlegénye, a türingiai Hermann őrgróf Lajos fiának udvarába.

Liszt Christus című oratóriumát 1873. november 9-én adták elő Budapesten, Liszt 50 éves művészi jubileumának tiszteletére rendezett háromnapos ünnepség alkalmával, vezényelt Richter János. A teljes oratórium ősbemutatója ugyanebben az évben volt májusban, Weimarban, ahol maga Liszt vezényelte a művét. Az oratórium egyes tételai azonban már korábban is elkészültek, így a *Pater noster* is, amely már mint önálló motetta került be a ciklusba. A *Tu es Petrus*, vagyis az egyházalapításról szóló tétel sok variánsban él önálló műként is. Hasonlóan a *Tu es Petrus* tételhez, Liszt a feltámasztási kórust, amely az *O filii et filiae* című gregorián himnusz anyagára épül, utólagos tételként, 1867-ben iktatta be a *Christus* oratóriumba. A rövid tételt női kórus adja elő harmónium kísérettel, illetve a hangszer hiányában fuvola, oboa és klarinét társulhat az énekhez. A tétel különleges hangzását emeli Liszt előadási utasítása, miszerint sem az énekeseket, sem a zenészeket nem láthatja az oratórium közönsége. Az *O filii et filiae* tétel két nagyszabású, szólistákra, vegyes kórusra és teljes apparátusú zenekari hangszerelésre készült tétel, a *Stabat mater dolorosa* és a *Resurrexit* közé ékelődik: ez még inkább kiemeli a mű törékenységét.

Liszt ezekkel a zenei eszközökkel tökéletesen megvilágítja húsvét misztériumát: maga a feltámasztás mindenki által észrevétlenül történt.”

Franz Liszt Ferenc

Krüger

litográfia, (35 X 28,5) 1840-es évek

A Liszt Emlékmúzeum tulajdonában

26. Nemzetközi Kodály Szeminárium és Kodály Művészeti Fesztivál

Kecskemét, 2011. július 18 - 31.

Az idén nyáron Kecskeméten a Kodály Szeminárium és a Kodály Művészeti Fesztivál szerencsés konstellációja folytán a szellemi és kulturális élet újabb kincsekkel gyarapodott. A harminc országból érkező 165 résztvevő két héten keresztül dolgozott együtt a megközelítőleg negyven előadóval. A megnyitó koncerten, amelyre az első munkanap végén, július 18-án este nyolc órakor került sor, az Új Liszt Ferenc Kamarakórus lépett fel, karnagyuk *Erdei Péter*. A magas nivójú koncerten jelen volt *Kodály Zoltánné* asszony, a megnyitó beszédet *Michalis Patseas*, a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke mondta. *Nemes László Norbert*, a Kodály Intézet igazgatója bejelentette, hogy az előadók a koncertet Vajda Cecília emlékének szentelik, aki az angliai Kodály Társaság megalapítója volt és akinek a könyvtára hamarosan az Intézet archívumát fogja gyarapítani.

A szeminárium változatos programokat kínált minden résztvevőnek, akiket az első reggelen írt felmérő tesztek alapján különböző csoportokba osztottak be. A pedagógiai kurzus mindennapos szolfézsóráit Megyesi Zsófia, Platthy Sarolta, Nemes Klára, Harmat Katalin, Körtvési Katalin és Kontra Zsuzsanna tartotta, a vezénylési gyakorlat tanárai Michalis Patseas, Körtvési Katalin, Pad Zoltán és Kiss Katalin voltak, módszertant Nemes Klára, zongorát Novák Anikó, hangképzést Darázs Renáta tanította. A karvezetők mesterkurzusát Erdei Péter, a zongoristákét Szabó Orsolya, az énekesekét pedig Klézli János és Hajdu Roland vezette, utóbbi kurzus zongorakísérői Madarász Éva és Morva Péter voltak. A hagyományoknak megfelelően vegyeskar és nőikar is alakult, előbbi munkáját Kiss Katalin, utóbbiét Nemes László Norbert irányította.

Négy műhelyfoglalkozáson lehetett részt venni: 1. „In memoriam Forrai Katalin és Nemesszeghyné Szentkirályi Márta” címmel az iskola előtti és az alsó tagozatos gyermekek zenei képességeinek fejlesztését elősegítő céllal folyt szeminárium, vezette: Mélykútiné Dietrich Helga és Szirányi Borbála, 2. „A népzeneről a műzenéig” – módszerek és repertoár az általános iskolai és gimnáziumi oktatás számára, Platthy Sarolta, 3. Kóruszene oktatása (gyermekkarok karvezetőinek), Nemes László Norbert, 4. Szolfézs, zeneelmélet képzés hivatásos zenészek számára – felsőfokú zenészképzés, Kiss Katalin. Két-két bemutató órát tartott a kecskeméti Kodály Iskola 5-6. osztályosaival Szegedi Ildikó, a budapesti Kodály Iskola 2. osztályos tanulóival Körber Katalin. Előadásokat tartott még Ittész Mihály, Nemes László Norbert, Lucinda Geoghegan, Cyrilla Rowsell.

A Kodály Művészeti Fesztivál már említett megnyitó eseményét két kiállítás előzte meg: a 2006-ban elhunyt kiváló énekművész, Gregor József emlékkiállítása, valamint Angelo Minuti, 2000. óta Kecskeméten élő olasz

szobrászművész kiállítása. A Piarista templomban fellépő Új Liszt Ferenc Kamarakórus műsorát Kodály *Liszt Ferenchez* című vegyeskari műve nyitotta, mely összhangba hozta a Kodály Szemináriumot a Liszt évvel. Liszt művei mellett az idősebb (Szokolay Sándor, Orbán György) és a fiatalabb kortárszeneszerzők (Megyeri Krisztina, Szabó Barna) művei hangoztak még el. Július 19-én két koncertre is sor került. Délután 1-kor Kovács Mónika (Révkomárom) és Tánczik Zsófia (Kecskemét), a galántai Kodály Zoltán Nemzetközi Hegedűverseny különdíjazottjai szerepeltek, este pedig Arnon Blaid (Zsoldos Csaba) és Okina Sorob (Boros Anikó) képzőművészek kiállításának megnyitója volt Sárik Péter jazz triójának koncertjével. Az est társas összejövetel jellegű, kellemes program volt. Kirsi Tiihonen finn énekesnő 20-iki koncertjén Sibelius, Wagner, Liszt és Richard Strauss dalokat hallgathatott a közönség Handl György közreműködésével. 21-én a Jánosi Együttes muzsikált, nagyon tanulságos volt hallani azokat a népzenei megnyilatkozásokat, amelyek Liszt Ferencet a *Magyar rapszodiák* megírására készítették. Egyfajta historikus népzenezés volt ez, hiszen mi azt hallottuk – mikrofonokkal és hangszórókkal – hogy mit hallhatott anno Liszt.

Az evangélikus templomban 22-én fellépő THReNSeMBle kortárszenei együttes két kivétellel 21. századi műveket adott elő. Az est folyamán Horváth Balázssal Fazekas Gergely beszélgetett a darabokról. Tornyai Péter *Fukla Hegozovi* darabjának címe az előadó apparátus, fuvola, klarinét, hegedű, gordonka, zongora, vibrafon hangszerneveinek összevonásával jött létre. Kőszeghy Péter *KEEN* c. darabja két fúvós, két vonós hangszerre íródott, címének jelentése angolul „éles”, óriúl „sirató”, magyar hangzása pedig, a „kín” tovább bővíti a multilingvális jelentéskört, a darab egyébként gazdagon használ negyedhangokat. Berio *O King* darabjában az énekes mint hangszer funkcionál. Futó Balázs *Just a Song* szövege „I don't understand, because he is just a song” („Nem értem, mert ő csak egy dal”). Dargai Marcell *Fragmentéje* kommersz zenei eszközöket használ kortárs környezetben, ami itt azt jelenti, hogy tonális melodikusan vagy harmonikusan, de ezek sosem találkoznak. Horváth Balázs *Cirkuszoidja* színpadi darab, a zenét háttérben játsszák és a viselkedés is megkomponált. Bár nagyon ötletes, mégsem templomba illő. Dinyés Dániel „*Legyen a zene mindenkié*” darabjában a közönségre különös feladat hárult (hogy mi, az maradjon titok), a koncertet pedig Gershwin *Summertime*ja zárta kortárs hangszereléssel.

23-án szombaton volt 17 órakor a Fötéren, a Romkert közelében a Mesetáncház, a Brass in the Five Együttes és Méhes Csaba műsora. Egy valódi cirkusz bohóccal és zenészekkel, műsoron többek között a hercegnő-herceg-viking harcos történetének betanítása állt és olyan zenei részletek hangoztak el, mint Hófehérke és a hét törpe, a Dzsungel könyvéből a majom zenéje. Estére igazi romantikus környezetben, a Romkertben került vetítésre a Szerelmi álmok c. 1970-es film Liszt Ferenc életéről.

Vasárnap a Kodály Intézet dísztermében hangzott el Szabó Péter gordonkaestje, zongorán közreműködött Lénárt Ágota. A darabok előtt a gordonkaművész mondta el gondolatait a művekről. Stravinsky *Olasz szvit gondonkára és zongorára* c. darabja a neoklasszikus korszakban született. A *Pulcinella* zenekari darabot Gregor Piatigorsky kedvéért dolgozta át csellóra és zongorára. Moór Emánuel darabjában Szabó Ildikó működött közre, aki a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem ifjú hallgatója. Moór kecskeméti születésű volt; Pablo Casals – aki játszotta a műveit – jó zeneszerzőnek tartotta. Kodály op. 4-es *Szonáta gondonkára és zongorára* után Bartók 1. *rapszódia*ja következett, amit hegedű zongora változatban Szigeti Józsefnek írt s Casals számára csellóra komponált át.

A második hét kulturális programja ismét kiállítás megnyitóval kezdődött, Brian Johnston 1984-ben végzett a Kodály Intézetben, most ott nyitották meg Romániai reflexiók c. fotókiállítását. Este került sor a Vásáry Tamás vezette Kodály Zoltán Ifjúsági Világzenekar koncertjére a zsúfolásig megtelt Nagytemplomban. A hangverseny Debrecen és Kecskemét város szoros kulturális együttműködése folytán válhatott valóra. Liszt *A-dúr zongoraversenyének* nem kedvezett a visszhangos akusztika és az sem, hogy Vásáry Tamás a zongora mellől vezette az együttest. Ráadásként Liszt *Rigoletto parafrázisa* hangzott el. A vezénylés hatására sokkal összetettebb lett a zenekar hangzása, a *Prométheusz*t Haraszi Máté dirigálta. A *Galántai táncok* és a *Tasso* már ismét Vásáry Tamás irányítása alatt hangzott el. Akusztika szempontjából jobb lett volna a színházban megrendezni ezt a koncertet, az újévi kocertekhez hasonlóan, vagy a Fesztivált rendező Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központ nagytermében, de a létszám miatt mégis a Nagytemplom bizonyult alkalmasnak. Kérdés, hogy mikor épül Kecskeméten olyan koncertterem, amely megfelel minden igénynek.

Nagyon szép és lélekemelő volt a walesi Llandaff katedrális leánykarának koncertje kedden 13 órakor. A lányok itt-tartózkodását konzuli szintű diplomáciai együttműködés tette lehetővé. A leánykar karmestere Simon Lovell-Jones, a Kodály Intézet volt hallgatója. Itt tartózkodásuk alatt foglalkozott velük Erdei Péter és Nemes László Norbert is. Kedd este volt a nemzetközileg elismert Keren Hanan zongoraművésznő estje: Beethoven, Chopin, Liszt, Rachmaninov műsorral. Szerdán az Anima Musicae kamarazenekar lépett fel a Barátok templomában, a tehetséges ifjú zenészek előadásában Mozart, Mendelssohn és Csajkovszkij művei hangzottak el. 28-án csütörtökön a Gruppo Amarcord Modenai Operatársulat előadásában láthattunk egy pazar bohózatot, amely Donizetti *Szerelmi bájital* témája körül bontakozott ki.

Pénteken este került sor a szeminárium mesterkurzusainak zárókoncertjére. Ismét jelen volt Kodály Zoltánné asszony, valamint Lee úr, a Budapesti Kínai Nagykövetség oktatásért felelős titkára (sok kínai növendék vett részt a szemináriumon). A koncerten az Új Liszt Ferenc Kama-

rákórús működött közre a karvezetős növendékek műsorszámaiban, a koncert középso részében a zongoristaké volt a terep. A szeminárium szombati záróhangversenyén a Kiss Katalin vezette nagylétszámú vegyeskar, Darázs Renáta és Wilhelm András, Szabó Orsolya, Klézli János és Hajdu Roland, valamint a Nemes László Norbert vezette nőikar lépett fel, a koncerten jelen volt Szőnyi Erzsébet, társaságunk elnöke.

A Kodály Művészeti Fesztivált vasárnap a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar koncertje zárta Farkas Ferenc, Vajda János, Kadosa Pál Concertinóival és Kodály *Concertójával*. Szólót játszott Gerhátné Papp Rita (csembaló), Dratsay Ákos és Berényi Bea (fuvola), Fehér Ernő (zongora). Remélhetőleg a következő nyáron is hasonlóan gazdag műsornak lehetünk tanúi, mint amilyen az idén volt.

Sipos SomaMihály

Magyar Örökség-díj átadás 2011

A Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében évente négyszer kerül sor a Magyar Örökség díj átadásokra. Az első alkalom 1995 decemberében volt és az akkor bevezetett forgatókönyvnek megfelelően kialakított hagyomány folytatódik. A beérkezett ajánlások közül a bíráló bizottság hét kitüntető címre tesz javaslatot, hogy a zsűri döntése alapján nevük bekerüljön az Aranykönyvbe „A Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeumába.”

2011. június 18-án, a 23. ünnepélyes átadás napján a köszöntések sorában megkülönböztetett tisztelettel köszöntötték az egyedül érkező *Mádl Dalma* asszonyt, megemlékezve, hogy az eddigi ünnepeket mindenkor megtisztelte jelenlétével, az egykori Köztársasági Elnök Úr, a közelmúltban elhunyt Magyar Örökség-díjas *Mádl Ferenc*.

Minden alkalommal szerepelnek zenei életünk kiválóságai közül egyéni, vagy csoportos kitüntettek. Folyóiratunkban az elmúlt évek során gyakran adtunk hírt ezen díjazottokról. Mostani számunkban három laudációt közlünk.

2011. március 25-én hangzott el:

A Vikár család Magyar Öröksége

Magyarországon vannak családok, melyeknek neve összeforrt egy-egy szakmával, területtel, és mint gyökere a fát, minőségi nemzeti létünket erősítik, táplálják. Ha a Zsolnay nevet említem például, mindenki a művészi kerámiára, ha Herendet, a porcelánkészítésre, ha Szervátiuszt, mindenki a szobrászatra gondol egyből, mert a tevékenységhez emblematikusan társítjuk a nevet. Ilyen a Vikár név is, mely a népzénevel fonódott össze sorsszerűen és véglegesen.

Pedig **Vikár Béla** (1859–1945) nem is volt „szakmabéli”. Felsőfokú tanulmányokat a budapesti egyetemen folytatott magyar nyelv és irodalom szakon. 1889-ben fél évre az akkor Oroszországhoz tartozó Finnországba utazott a finn nyelv és néprajz tanulmányozása céljából, majd elsőként fordította le eredetiből a finn nemzeti eposzt, a Kalevalát. 1880-tól az országgyűlés gyorsírónak alkalmazta. 1921-es nyugdíjazásáig a Magyar Gyorsíró Egyesület tagjaként, majd elnökeként számtalan gyorsíró versenyt nyert. És mégis, ő volt az, aki 1896-ban, Európában elsőként felismerte, hogy a frissen kifejlesztett fonográf kiválóan használható a már akkor halványuló, visszaszorulóban lévő magyar népdalkincs megőrkítésére. 1900-ban a Párizsi Világkiállításon megrendezett Etnográfiai Kongresszuson ismertette módszerét és eredményeit. A nemzetközi etnográfia is számon tartotta ettől kezdve, a Magyar Néprajzi Társaság titkára lett. Gyűjtései során mintegy hétezer dalt rögzített, nyomdokain pedig a „nagy generáció”, Bartók Béla, Kodály Zoltán és Lajtha László járt, akik nem csak a fonográfos gyűjtési technikát folytatták, de le is jegyezték felvételeit és beillesztették az általuk kialakított zenei rendszerezésekbe. Gyorsírói népköltészeti lejegyzéseinek már kalandosabb sorsa volt: a 2. világháború bombatámadásai lakását megrongálták, bútorai, kéziratai eltűntek. A Tudományos Akadémia munkatársai még 1947-ben is vásároltak vissza a Teleki téri ócskapiacon gyorsírással készült Vikár-lejegyzéseket. Népzenei gyűjteményéről összefoglalást végül a Hagyományok Háza jelentetett meg 2006-ban, Sebő Ferenc szerkesztésében.

A név kötelez: **Vikár László**, bár csak távoli rokonsági viszonyban van a nagy előddel, Kodály szárnyai alatt szintén a népzeneudósi pályát választotta: az ötvenes-hatvanas években tizenhét megye 176 falujában 4471 népdalt gyűjtött. 1952-ben Kodály Zoltán küldte őt Kárádra, ahol az általa elkezdett munkát folytatta. Szintén Kodály volt, aki végül tudományos életének nagy beteljesülése, a Volga vidéki finnugor és török népek zené-

jének összegyűjtése és vizsgálata felé irányította. Vikár László azonban nemcsak az eredetileg Kodály által javasolt két nép, a cseremiszi és a csuvas zenéjét kutatta, hanem a környező népek (az egykori Magna Hungaria területe) anyagait is gyűjteni kezdte. 300 faluban jártak, a cseremiszi és csuvas dalokon kívül jelentős mordvin, votják (udmurt), baskír és kazányi tatár anyagot is összegyűjtöttek. Ezek feldolgozása után derült ki, hogy a magyar népzene finnugor zenével való rokonságánál sokkal erősebb a török zenei elemekkel való kapcsolat. A sokéves kutatásról Vikár László több könyvet írt. Közben tanárként a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen nemzedékeket oktatott a népdal szeretetére és jelentőségére több évtizeden keresztül.

Vikár László felesége, **Forrai Katalin** (1926–2004) – akit Kodály az „óvoda professzorának nevezett” – évtizedeken át a magyar zenepedagógia nagyköveteként járta a világot, népszerűsítette a Kodály-módszert, illetve az annak alapján kidolgozott saját zenei nevelési rendszerét, amelynek középpontjában az óvodáskori fejlesztés, a zene, a mozgás és a játék összekapcsolása állt. Mesterének, Kodály Zoltánnak nyomdokain járva felismerte, hogy az ének, a zene a személyiségformálás, a legfontosabb emberi alapértékek közvetítésének egyik leghatásosabb eszköze. Kodály tanácsára a Magyar Népzene Tára anyagából számos zenepedagógiai műben fogalmazta meg ennek pedagógiai elméleti alapjait, s azt a széles módszertani eszköztárat, amellyel mindez megvalósítható. Szintén Kodály kérésére Weöres Sándorral és annak feleségével Kodály 333 olvasógyakorlatának közel 180 darabjához írtak közvegt. Az általa három és fél évtizeden át vezetett óvodai foglalkozásokat a Magyar Rádió hangarchívumában több száz órányi felvétel őrzi. Világszerte ismert, több nyelven megjelent munkája a „Zene az óvodában” című módszertani útmutató és dalgyűjtemény, valamint a Kodály koncepció hazai gyakorlatát bemutató videó-sorozat, melynek szerkesztője, szereplője volt. Magyarországon kívül az Egyesült Államokban, Ausztráliában, Japánban és Európa szinte valamennyi országában oktatott; tagja, vezetője lett nemzetközi zenei nevelési társaságoknak. Tanítványaira volt a legbüszkébb, akik ma is, Amerikától Ausztráliáig, tovább folytatják munkáját a magyar zenepedagógia nagyobb dicsőségére.

Sapientia sat – kényszerűen rövid laudációmban csak vázlatosan tudtam felsorolni mindazt a sok értéket, melyet a Vikár család tagjai a magyar nemzeti kultúra virágos asztalára helyeztek, és amit számon tartani, de legfőképpen használni, éltetni, szép kötelességünk. Mi, a későbbi generációk, ha napi munkánkban nem szívjuk magunkba mindazt, amit tőlük kaptunk, olyanok leszünk, mint az ördögszekér, melyet a globalizáció hideg szele görget céltalanul tova. És semmi más nem óv meg e sorstól bennünket, csak az a tudás, melyet magyar örökségnek nevezünk, és amelynek ők is ünnepi részesei.

Kelemen László

2011. június 18-án a 23. ünnep díjazottjai:

A Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság művészete

Második nemzeti imádságunk, a Szózat születése után öt esztendővel, 1841-ben Vörösmarty Mihály versben köszönti az akkor 30 éves Liszt Ferencet, akiben az 1838-as pesti árvízkatasztrófa hatására felébred nemzeti hovatarozásának érzése, és hazafisága bizonyosságul jótékonyági hangversenyeket ad Bécsben, 1839 végén pedig ellátogat Magyarországra. A költemény kezdő sorai közismertek:” Hírhedett zenésze a világnak, / Bárhová juss, mindig hű rokon! / Van-e hangod e beteg hazának / A velőket rázó húrokon?” – Az idén, amidőn Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóját ünnepeljük, lehet-e aktuálisabb annál, minthogy egy olyan kórus nyerje el az egyik Magyar Örökség-díjat, amely teljességgel méltó névadójának hírnevéhez?

A Veszprémi Liszt Ferenc Kórus – mai nevén: Liszt Ferenc Kórustársaság sokféle foglalkozású zenebarátokból – 1958-ban alakult Nagy Lídia – egykori Kodály tanítvány – szakmai irányításával. Tőle 1963-ban Kollár Kálmán örökölte a karnagyi tiszteletet, aki immár 48 éve áll az énekkar élén.

Az elmúlt több mint ötven esztendőben hazai és nemzetközi sikerek sokaságát érte el a kórus. Vállalt küldetésük – névadójuk művészete szellemiségéhez híven – a romantikus kóruskultúra ápolása, melynek nyomán az elmúlt húsz évben 8 ország 42 együttesének részvételével 10 kórustalálkozót rendeztek az európai romantika kórusművészetének népszerűsítése céljából. Emellett jelentős szerepet játszanak a kortárs magyar kóruszene értékeinek közvetítésében – többek között Farkas Ferenc, Bárdos Lajos, Lendvai Kamilló, Karai József, Szokolay Sándor és mások új műveinek bemutatásában. Értékes tevékenységet folytatnak a hely kultuszának, Veszprém város hagyományainak megőrzésében: a Veszprémi Szent Mihály Székesegyházban minden évben megtartott Húsvéti Zenés Áhítat, valamint a Tihanyi apátságban rendezett Pünkösdi koncertek formájában. Különösen jelentős az a munka, amelyet Kollár Kálmán Veszprém XVII-XVIII-XIX. századi egyházi zenéjének feltárása és megszólaltatása érdekében végez, amikor a Veszprémi Érseki Levéltár kottagyűjteményének rejtett kincseit hozza napvilágra, és teszi hallhatóvá: a Musica Antiqua Vesprimiensis CD-albumnak az idén immár a IV. kötete jelenik meg – a karnagy hozzáértő harmonizáló, hangszerelő szorgalma által.

A fentiekhez kapcsolódóan szinte egyedülálló – akár hivatásos énekarokat is próbára tevő – vállalkozásnak tekinthetjük Kodály Zoltán negyvenegynehány vegyeskari művéből 24 kórusmű CD-lemezen rögzített kiadását, amelyhez egy tanulmánykötet is társul: Kollár Kálmán az egyes művek keletkezéstörténetét és művészi értékét bemutató elemzéseivel.

Szokolay Sándor ajánló sorait idézve: „Kollár Kálmán oly legendás erejű előadói ideált elevenít fel a szellem és az érzelem közös szorításában, ami napjainkban kihálózva vált, és az „ádám-jenői pátozusra” emlékeztet leginkább.”

Az utóbbi évtizedekben kirándulást tettek az oratorikus művek világába is, Vásáry Tamás vezényletével előadták Mozart c-moll miséjét, Roy Wales-szel Händel Messiás-át, illetve Medveczky Ádámmal Carl Orff Carmina Burana-ját.

A Liszt Ferenc Kórus először 1973-ban lép ki a nyílt nemzetközi színtérre, egyenesen az itáliai kórusversenyek Mekkájába, Arezzoba, ahol I-II-III. helyezéseket ér el különböző kategóriákban. A későbbiekben nemzetközi kórusversenyek és fesztiválok állandó résztvevői. Számos első díj nyertesei Arezzoban, Goriziában, Montreaux-ben, Llangollenben (Wales), Neuchatel-ben, Tours-ban ; a BBC Énekeljenek a népek (Let the people sing) rádiós kórusversenyén: kétszer kaptak I. díjat.

Míndez Kollár Kálmán karnagyi munkájának eredményeként, aki a kórushangzás tudatos formálásának nagymestere.

Kollár Kálmán zenei tanulmányait a győri tanítóképzőben kezdi, a Budapesti Pedagógiai Főiskolán folytatja, majd 1959-ben a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Győri tagozatán – Barsi Ernő tanítványaként – hegedűtanári oklevelet szerez, ezt követően pedig a Csermák Antal Zeneiskola főállású, majd nyugdíjas hegedűtanára. Tanári munkája mellett látja el karnagyi feladatait. Autodidaktaként sajátítja el jeles karnagyok, mint Szabó Miklós és Párkai István, példáját követve, a kórusvezetés művészetét. Kitüntetéseiből említek néhányat: Pro Urbe Veszprém (1992), Pro Meritis Veszprém (2000). Gizella-díj (2001), Veszprém Város Díszpolgára (2002), Magyar Köztársaság Érdemérem Lovagkeresztje (2002), A Magyar Kultúra Lovagja (2009).

Laudációmat Vörösmarty Mihály Liszt Ferenchez írt költeményének megidézésével, kezdő soraival indítottam. Kodály Zoltán Liszt Ferenc halálának 50. évfordulója alkalmából, 1936-ban nagyszabású kórusművet írt a költő verssoraira. Befejezésül is ebből a versből idézek, hiszen – úgy tűnik – napjainkban is rendkívül időszerű üzenetek hordozója: „És a gyenge és erős serényen / Tenni, tőrni egyesüljenek ; / És a nemzet, mint egy férfi, álljon / Ércskarokkal győzni a viszályon...” A záró sorok pedig: „Állj közénk és mondjuk: hála égnek! / Még van lelke Árpád nemzetének.”

Tóthpál József

Az ünnepség során szerepelt a *Veszprémi Liszt Ferenc Kórus*. Befejezésül a díjazottak nevében mondott köszönetet a Kórus karnagya, *Kollár Kálmán*.

„Kass János Magyar Örökség-díjas” címmel- Orosz István laudációja hangzott el.

Eközben vetített képen elevenedett fel miként alakult Kass János keze nyomán alkotó munkássága, majd híres grafikái közül jelent meg néhány mű.

Kass János könyvillusztrációi között nagyon sok zenei témát dolgozott föl. Nevezetesen Bartók és Kodály könyv kötetei, ifjúságnak szánt hangszeres kottakiadványok borítói és a tagozatos Ének-zene 1. és 2. osztályos tankönyv illusztrációi.

Kass János Magyar Örökség-díjas

Könyvművészként, könyvillusztrátorként ismerik, ismertük legtöbben Kass Jánost. Generációk nőttek föl a rajzain, még ha nem is mindenki tudta, hogy amikor olvasókönyveket és versesköteteket, antológiákat és történelmi regényeket lapozgatott, Kass János képei tették teljesebbé az élményt. Pedig a könyvillusztráció – egy interjúban fogalmazott így – csupán a „jéghegy csúcsa” volt. Amikor az Iparművészeti Főiskolára kerülvén először találkoztunk, már ismertem plakát- és bélyegterveit, amikor rajzfilmmel kezdtem foglalkozni, már tudtam, hogy az első európai computeranimáció, a John Halassal együtt forgatott Dilemma az ő tervei alapján készült, kiállításain járva láthattam kerámiáit, plasztikáit, festményeit, fotóalbumokat lapozva kontrasztos fényképsorozataira bukkantam, közös nyomdász barátunk műhelyében belelapozhattam önálló rézkarcaiba, és legutóljára, már felnőttként megismerhettem az írásait is.

„Ma a művész ismét hasonló a reneszánsz mesterekhez. A kornak ilyen vagy olyan formában szüksége van rá. Mindenhez kell értenie, mindenről kell tudnia. A tudomány egyre inkább specializálódik és csak részterületeket képes átfogni. A művésznek mindent látnia kell és fel kell készülnie minden feladatra Leonardóhoz hasonlóan.”

Naiv szándék fél évezreddel Leonardo után reneszánsz eszmények szerint élni? Kass megpróbálta. Nem csak alkotóként, tanárként is teljes a pálya. Maga volt a kulturális kontinuitás. Magától értetődő természetességgel mesélte tovább, amit Mórától, Móricztól, Kassáktól hallott, Buday, Vasarely, Szalay Lajos társaságában tapasztalt. Ablak volt a világra. Kass-rajzokon át üzent haza Faludy és Határ Győző, s olykor úgy éreztük, kézsorításával Dürer, Gutenberg és Misztótfalusi Kis Miklós keze melegét adta tovább a tanítványoknak. Magyarként is az Univerzum polgára volt. 1957-es Szent Bebestyénével az elsők közt íratta el a forradalmat, a Cantata profana térdre roskadó, kiontott belü csodaszarvas rajzával pedig megteremtette és felmutatta a szenvedő ország, a megalázott haza embélélmáját. Meseillusztrációkat rajzolva a mindenség ablakait nyitogatta, a Tragédia kísérőrajzaihoz a relativitáselméletet, a Kékszakállú illusztrálása közben a mítoszok egyetemes szimbolikáját tanulmányozta, s diákmun-

kákat korrigálván az Őszövetséggel példálózott. Gazdag élete valós és jelképes utazások sűrű szövete volt, mégis, ha megjelent valahol, oly odafigyelő teljességgel volt ott, mint a bölcs szemlélődés tollrajz kontúrjába öltözött, önarcmasszá váló Szent Ference.

Úgy éreztem, egyetlen versenytársa az idő. Ha eljött egy kiállításomra, bántott a lelkiismeret: miért is nem rajzol a képek nézegetése, elemző bírálata helyett; de ha nem hívtam, azonnal megtudta és küldött egy lapot. Aki látott már Kass kézírást, tudja, hogy a levelei is önálló grafikák voltak, spontán, képkeretbe való kalligráfiai remeklések.

Az a legendás bal – Puskás lába és Kass keze! Egy évben születve egyszerre váltak jelképpé. Úgy képzelem, a rajzolás jobb kézzel is ment volna neki, mondjuk úgy, mint egy nagy magyar grafikusnak, de ballal úgy csinálta, ahogyan csak egy Kass tudta.

A könnyű kézzel megrajzolt, mintegy odavetett vonalak csak a felszínét karcolták valaminek, csupán a dimenziókat jelölték ki, összekötve a látott valóság csillagrendszerének elemeit, azért, hogy sejtessék a látható világ mögötti tartomány sötét, álom-mély tömbjét. A „látható” Kass is zavarba ejtően gazdag volt, megejtő formaművészete, átgondolt jelképvilága, kompozícióinak öntörvényű geometriája, rafinált ritmusvilága, bravúros zenei építkezése mind-mind, akár külön is jelentős művészt láttattak, a lényeg azonban mélyebben volt. Mindegyik vonala kapcsolódott a valaha húzott összeshez, a népművészet szikár indáihoz, a perspektivisták rafinált térhálózatahoz, a posztmoderneknak transzparens kérdőjel-kacsaringóihoz. Kass toll- és ecsetvonásai a gondolatok és a sejtelmek, az eszmék és az ábrándok műtermi ellenpróbái.

Egy laudációban illene részletesen felsorolni minden iskolát az Iparművészetitől a Képzőművészetin át a lipcsei könyvművészeti főiskoláig, az összes kiállítást, Londontól Párizson át Szegedig, minden illusztrált könyvet a Don Quijotétól a Toldin át az ábécés könyvekig, a jeles kompániákat a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiától a szegedi díszpolgárok körén át a tanítványokkal közös asztaltársaságig, és persze valamennyi kitüntetést a Munkácsy-díjtól a lipcsei aranyérmén át a Kosuth-díjig. És most itt a Magyar örökség-díj! Kass János életműve sokak számára példa volt eddig is, mérce, része annak a szellemi fundamentumnak, amely tájékozódni és igazodni segített. Igen: magyarként is, európaiaként is, emberként is. Őszintén hiszem, hogy a mostani elismerés révén a gazdag *kassi* életmű és szeretetre méltó alkotója újra a figyelem fényudvarába kerül.

Orosz István

Nemzetközi Monteverdi Fesztivál

Claudio Monteverdi és Liszt Ferenc tiszteletére rendezte meg 2011 június 14-17-ig a Nemzetközi Monteverdi Fesztivált negyedik alkalommal a Budapesti Monteverdi Kórus, annak alapítójával és vezetőjével, *Kollár Éva* karnagy, egyetemi tanárral. A helyszín Budapest és Vác volt. Így két hazai kórus, az előbb említett mellett a *Hartyányi Judit* vezette Váci Vox Humana Énekkar is részese volt a külföldi kórusok vendéglátásának.

Három énekkar érkezett külföldről:

a Coro de Cambra Amalthea – Valencia – *Spanyolországból*,
karnagy: David Gálvez Pintado.

A Coro Haliaetum – Izola – *Szlovéniából*,
karnagy: Giuliano Goruppi.

A Pro Musica Kamarakórus – Sepsziszentgyörgy – *Romániából*,
karnagy: Sipos Zoltán.

Valamennyi kórus egy-egy Liszt mű előadásával vette ki részét a 200 éves jubileum megünneplésében. Az elhangzott közös művek Claudio Monteverdi: Cantate Domino és Dixit Dominus. Liszt Ferenc művei közül: Ave maris stella, a Krisztus oratóriumból: Pater noster és Tu es Petrus.

A váci Fehérek Temploma és a budapesti Avilai Szent Teréz templom biztosította a hangversenyek ideális helyszínét. Az egyik délelőttön a résztvevők számára zenei műhelyt tartottak, a két kiemelt szerző műveinek előadásai kérdéseiről, és közös énekléssel ismerkedtek egymás repertoárjával.

Nem győzzük eléggé csodálni a rendezők erőfeszítését, hogy a jelenlegi szűkös anyagi lehetőségek ellenére ilyen magas színvonalú, zökkenőmentes, rangos rendezvényt tudták megint egyszer a zene ünnepeit felejtethetlenné tenni. A családias, közvetlen hangulat megteremtésében nem kis része volt a rendező kórus karnagyának *Kollár Évának*, aki egy-maga vezette a fesztivált, méltó elismerést szerezve a magyar zenei életnek és vendéglátásnak.

Dicséret illeti a Fesztivál védnökeit is, Dr. Beer Miklós püspök, Dr. Fördös Attila Vác polgármestere, Dr. Horváth Zoltán plébános urak nevét kell megemlíteni, akik elősegítették és támogatták a találkozó létrejöttét.

A két kitűnő hazai énekkar mellett kiemelés érdemel a spanyol kórus különleges, szívhez szóló énekminősége és az erdélyi kórus vonzó reper-

toárja. A váci kórus karnagya szerencsésen hozza vissza a Vox Humana Maklári József által oly magas szintre emelt színvonalát, ugyanakkor öröm volt tapasztalni a nemrég karvezetői diplomát szerzett Sándor Bence másod-karnagyként történő bemutatkozását a kórus élén.

A nemzetközi lehetőségek és a gazdasági helyzet érthető módon akadályozzák az amatőr kórusok korábban tapasztalt rugalmas utazgatását, no meg a vendéglátók kívánt, de igencsak korlátozott pénzügyi lehetőségeit. Mindezek figyelembe vételével csak örülni lehet, hogy ilyen színvonalas fesztivál létrejöhetett. A külföldi kórusok bizonyára szép eredményekkel gazdagodtak és hazájukba visszatérve jó híret keltik a magyar zenei életnek.

Figyelmet érdemel, hogy a hangversenyek minden alkalommal telt házat vonzottak, ami önmagában is biztató jelenség. Azt bizonyítja, hogy a jó rendezés, a színvonalas műsor, igényes előadás még ma is kiválthatja a közönség lelkes érdeklődését.

Várjuk a következő magyar Monteverdi fesztivált!

Szőnyi Erzsébet

Liszt Ferenc Bárdos Lajos életművében

A 2011-ik év Liszt Ferenc születésének 200-ik és Bárdos Lajos halálának 25-ik évfordulója. E két jeles évforduló indokolja, hogy feltárjuk életművük közös vonásait. Nevezetesen arról szeretnénk szólni, hogy mely területeken kapcsolódik Liszt művészete Bárdos Lajos életművéhez.

Bárdos Lajos a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, a Cecília kórus, a Palestrina kórus, majd a kettő egyesüléséből alakult Budapesti Kórus, valamint a Mátyás templom énekkarának karnagya, zeneszerző, tudományos kutató és zeneíró, sok-sok előadást tartó, igen jelentős közéleti ember volt. Így Liszt Ferenc zenéjével kapcsolatos munkásságáról az alábbi sorrendben szeretnénk szólni: Tanári- Zeneszerzői- Karnagyi- Zenetudományos munka.

Tanári munkásságában Bárdos Lajos a Liszt Ferenc Zeneakadémián zeneelmélet, zenei prozódia, zenei stílus, melódia, hangnem és harmónia- ismeretet tanított, részben a középiskolai ének-zene tanárképzős, valamint később a zenetudományi szak növendékeinek. Így a 4-5 éves tanulmányi idő alatt végig haladt a gregorián zenétől kezdve a reneszánsz, a barokk, a bécsi, a romantika, a századforduló és Bartók-Kodály zenéjének elemein. Mindig mindent az élő zenéből mutatott be és annak érdekességeit foglalta rendszerbe.

Különös fontosságot tulajdonított Liszt Ferenc muzsikájának, mert abban addig még fel nem tárt, meg nem ismert érdekességekre, újításokra, a jövőbe mutató harmóniai, melodikai és formai megoldásokra talált. Mindehhez természetesen végig elemezte Liszt valamennyi hozzáférhető művét. Hatalmas anyagismerettel, a megelőző korok stílusjegyeinek logikus továbbfejlesztésével tárta a növendékek elé kutatásainak eredményeit. Óráin sok zenei részletet mutatott be kották kiosztásával, zongorás bemutatással, énekes művek közös megszólaltatásával. A harmóniakat és azok kapcsolatait is mindig énekelve-zongorázva kívánta meg a hallgatóktól. Házi feladatként az általa megkomponált zenei mintapéldák minden hangnemben való zongorázása mellett mindig az élő zenéből vett részek elemzését és megszólaltatását jelölte meg. Élmény volt minden óra és évről évre gazdagodtunk tanítása által a zeneirodalom gazdagságának, szépségének és alkotó elemeinek ismeretével.

Zeneszerzőként is tisztelgett Liszt Ferenc emléke előtt. 1936 februárjában komponálta meg Sztankó Béla: Liszt Ferenc c. versére, egy-neműkarrá kórusművét. A bemutató Liszt halálának 50. évfordulója alkalmából rendezett leányiskolai dalosünnep közös éneke volt. A mű 30-32. ütemeinek alt szólamájában felhangzik egy motívum Liszt Ünnepi dalából (Haj, régi szép, ragyogó nép). Ezt a kórusművet később, 1961-ben, a 150. születésnap emlékére vegyeskarrá is átírta Zakariás Anikó karnagy kérésére – aki ezt be is mutatta.

A Mátyás templom karnagyaként gyakran vezényelte Liszt: Koronázási miséjét. Ennek Credo tétele kiegészítéseként írta meg 1944-ben a Missa tertia c. miséjét, mely a Liszt: Credóhoz hasonlóan Henri Dumont párizsi francia zeneszerző-karnagy dallamára készült. A Missa tertia hamarosan közkedvelt lett az egész országban, ezért többek kérésére egy-neműkarrá is átírta 1946-ban. Mindkét formában a Magyar Kórus kiadványaként jelent meg, a vegyeskari- 1944-ben, az egy-neműkari mű 1946-ban.

Karnagyként, mindegyik kórusában szívesen énekeltetett Liszt Ferenc motettákat. Különösen kedvelte az O salutaris hostia, az Ave verum, az Ave Maria c. csodálatos hangulatú karműveket. Mindig különös ünnep volt, amikor a Mátyás templom kórusán Liszt Koronázási miséjét énekelte Bárδος Lajos vezényletével. 20 évi Mátyás-templomi karnagysága alatt igen sokszor adtuk elő. Ebből a miséből a Credo-tétel akkor is mindig felhangzott, ha Bárδος: Missa tertia c. miséjét szólaltattuk meg.

Megtanultuk és mind a templomban, mind más külső alkalmakkor énekeljük Lisztnek egyik leghatalmasabb oratórikus művét, az Esztergomi misét. A próbákat ebből is mindenkor Bárδος Lajos tartotta, de a hangversenyeken sajnos csak ritkán vezényelte, szíve egyre aggasztóbb állapota miatt. Az Esztergomi mise először 1946. október 22-én hangzott fel Bárδος Lajos vezényletével a Magyar Rádióban, a Rádió Zenekar kíséretével. A szólisták: Farkas Ilonka, Lengyel Erzsébet, Szabó Miklós és Horváth László voltak. Orgonán, mint minden későbbi előadáson is

Várhelyi Antal működött közre. 1947. október 13-án a Zeneakadémián játékonysági hangversenyt tartottak a Mátyás templom helyreállításának javára. Előtte október 11-én nyilvános főpróbán hangzott fel az Esztergomi mise. E két alkalommal a tenor szólista Somogyvári Lajos volt, a másik három szólamban ugyanazok akik a rádióban szerepeltek.

A hatalmas Liszt kompozíció 1948. október 23-án szólalt meg ismét a Zeneakadémián, Bárdos Lajos Alexius szvitjével együtt, Bárdos vezényletével. A szólisták ekkor is ugyanazok voltak, Szabó Miklós tenorral együtt.

A hosszú háborús időszak után legközelebb 1955. június 5-én hangzott fel Liszt ünnepi miséje a Mátyás templomban. Ekkor a művet Várhelyi Antal vezényelte. A mű újabb előadása 1955. október 23-án volt a Mátyás templomban. Ekkor Bárdos Lajos és Várhelyi Antal a művet megosztva vezényelték. A tenor szólamot ekkor Somogyvári Lajos énekelte.

A Szent István Bazilika fennállásának 50. jubileumán 1955. november 19-én szólaltatta meg a művet a Mátyás templom énekkara és zenekara Várhelyi Antal vezényletével. Majd azt követően adták elő Kodály: Budavári Te Deumát, Bárdos Lajos vezényletével. 1956. szeptember 2-án Esztergomban, majd 11-én a Mátyás templomban is Várhelyi Antal vezényletével került előadásra az Esztergomi mise. (Az adatokat a Mátyás templom Énekkarának munkanaplójából vettük át.) A Mátyás templom együttese, az Esztergomi misén, Koronázási misén és motettákon kívül, többször adta elő Liszt: Missa Choralis c. művét is.

Zenetudományos munkásságának Bárdos Lajos életművében talán egyik legjelentősebb területe a Liszt művek sajátos és jövőbe mutató vagy múltat idéző harmóniavilágának feltárása. A kutatások eredményei tanulmányokban, cikkekben és könyv formájában jelentek meg. A Zenetudományi Tanulmányok III. évfolyamában (Akadémiai Kiadó, Budapest 1956) jelent meg a „Modális harmóniak Liszt műveiben” c. tanulmánya. Jelentős, „Liszt Ferenc népi hangsorai” című írása (Magyar Zenetörténeti Tanulmányok, szerk. Bónis Ferenc, Zeneműkiadó 1968.) Mindkét tanulmány benne van a Bárdos írásokat tartalmazó: Harminc írás c. kötetben, 1969.

A legjelentősebb és a jövő zenéjét előkészítő alkotása Bárdos Lajosnak az Akadémiai Kiadó gondozásában 1976-ban megjelent „Liszt Ferenc a jövő zenésze” c. kötete, 381 kottapéldával. A tanulmány rámutat, hogy Liszt zenéje hogyan vezet el a századforduló és a 20. század nagy zenei alkotóinak: Debussy, Bartók és Kodály művészetéhez.

Előadóként Bárdos Lajos bejárta az országot és számos helyen: Pécsen, Szegeden, Szombathelyen, Budapesten és más kisebb, nagyobb városban is szívesen tett eleget a felkéréseknek és tartott előadást Liszt Ferenc zenéjéről. Ezen alkalmakkor – Liszt műveiből válogatva – mindig közös éneklést is tartottak.

Forrai Miklós, karnagy, a Zeneakadémia egykori kiváló tanára – aki a legtöbbet tette azért, hogy a Magyar Liszt Ferenc Társaság újra megal-

kuhatott – aki Budapesti Kórus élén az „örökös” karnagyságot Bárdos Lajostól megörökölte, így emlékezett rá a temetésen:

„...mi örök e földön? A válasz: „Örökös” az amit Bárdos Lajos örökségül ránk hagyott. Az, amit sem idő, sem divat, sem az emlékezet nem semmisíthet meg mindaddig, míg egy igaz ember, olyan mint Ő volt, él, alkot, vezet itt a földön.”

E jeles esztendőben Liszt Ferenc és Bárdos Lajos emlékének tisztelegve méltóképp vehetünk példát nagy alkotói tevékenységükről, azáltal, hogy megismertessük és tanítsuk tovább mindazt amit egész életük fáradságot nem ismerő munkásságukkal ránk hagytak.

Póczonyi Mária

Bárdos Iskolák találkozója Mezőtúr 2011

Ebben az évben emlékezünk Bárdos Lajos halálának 25. évfordulójára. 1986 november 18-án bekövetkezett halála után lelkes tanítványai, tisztelői és családtagjai elhatározták, hogy Társaságot alakítanak a nemes céllal: emlékeinek további ápolására. E negyedszázados évforduló alkalmat ad egy rövid visszaemlékezésre.

A Bárdos Lajos Társaság megalakulását követő évben már három iskola felvette Bárdos Lajos nevét. 1989 májusában Dunakeszin tartották az első névadó ünnepséget, ugyan ez év szeptemberében Budapesten a XI-ik kerületi Baranyai úti iskolában, majd novemberben Tapolcán. És így haladt ez tovább szerte az országban. 1990-ben Fehérgyarmat és Mezőkövesd egy-egy általános iskolája, 1992-ben Nagyatád, 1999-ben Mezőtúr és Hajdúszoboszló csatlakozott a Bárdos Iskolák családjához. A legújabb családtag Budapest VII. kerületéből az Alsóerdősi Iskola, ahol 2010-ben tartották az ünnepélyes névfelvételt.

Ezek az iskolák az akkori elnevezés szerint Ének-zene tagozatos iskolák voltak, ahol a napi énekórák megemelt óraszámában, magas minőségben folyt az ének-zene tanítása, általában két énekkar működött, több helyütt hangszeroktatás is volt. Közülük több iskolának rendszeres külföldi látogatói voltak, akik az 1960-as évek kezdetétől a világszerte egyre ismertebbé vált „Kodály-módszer” tanulmányozására érkeztek hazánkba, és a tapasztalatok alapján, csodálattal és elismeréssel nyilatkozva hirdették az itt folyó zenei nevelés hatékonyságát.

Az utóbbi évtizedek során az iskolák elnevezése és sajnos főleg az óraszám csökkenése tekintetében, sok változás történt. Megszűnt a tagozat

elnevezése és jellege, megszűnt a napi énekóra. Az összevonások, a különböző művészeti tárgyak felvétele sok helyütt változtatott az iskola strukturáján. Szép hosszú hivatalos nevük van ma már ezen iskoláknak. De elismeréssel adózhatunk valamennyiük felé, hogy néha hosszabb ideig is tartó, nehéz meggyőző érvekkel, de sikerült megőrizniük választott nevüket, ha valamilyen formában is pl. intézményegység, tagiskola, valamint a körülményekhez és lehetőségekhez igazodva „emeltszintű” énekzene oktatással folytathatják tovább igényes, embert formáló zenei tevékenységüket.

Az idők folyamán kialakult az a szép szokás, hogy a Bárdos iskolák országos találkozót rendeznek. Általában két évente került erre sor. Az elsőt 1990-ben Tapolcán tartották, a legutóbbit 2007-ben Dunakeszin. Most 2011-ben egy szép jubileumhoz érve, **10-ik alkalommal** került megrendezésre a Bárdos Lajos Iskolák Országos találkozója Mezőtúron május 20-21-én.

Az immáron húsz éves hagyományt őrző rendezvény felépítése gondos forgatókönyv alapján alakul. Az előkészületek az év elején kezdődnek. A találkozó helyszínét kezdetek óta. Budapesten, a Bárdos Társaság támogatásával, a Baranyai úti iskola vállalja. Énektanárok és igazgatók régi ismerősként köszönthetik egymást, örömmel fogadva az új kollégákat. A szervezés minden kérdésére – a létszámtól a zenei műsor összeállításáig – kiterjedő egyeztetések teljes egyetértésben fejeződnek be, hogy ezt követően a végleges rögzítést írásban az internet és telefonon segítségével pontosítsák. Így érkezett el a várva várt májusi időpont amikor Mezőtúr volt a vendéglátó és rendezője a kétnapos programnak .

Röviden bemutatjuk az **50 éves hagyományokkal** rendelkező, *Kiválóra minősített* alapfokú művészetoktatási intézményt: Mezőtúron az alföldi városban 1935. szeptember elsejétől Báthory Sándor létesített zeneiskolát. Ezt követően a Városi Kultúrotthon indított intézményes alapokon való zenetanítást. A Művelődési Minisztérium **1959. augusztus 22-én** kiadott engedélyezése alapján indult meg az Állami Zeneiskola szervezése, melynek eredményeként – a megye negyedik intézményeként – **létrejött a mezőtúri Állami Zeneiskola**. Ebben a formában közel 40 évig folyamatosan fejlődve, bővülő hangszeres tanszakkínálattal, emelkedő növendék és tanár létszámmal, kiemelkedő, színvonalas szakmai munkával a település igényeinek szolgálatában működött.

1999 tavaszán a 40. évforduló tiszteletére az iskola felvette *Bárdos Lajos* nevét, akinek személye és élete nagyszerű példa az ott tanuló diákoknak, tanároknak.

2001 szeptemberétől táncművészeti ággal, 2002 szeptemberétől pedig Tiszaföldvári telephellyel bővült az intézmény kínálata. Jelenleg a szervezetileg összevont iskola teljes nevén:

Mezőtúri Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Óvoda, Pedagógiai Szakszolgálat és Könyvtár, Bárdos Lajos Alapfokú Művészetoktatási Intézménye.

Az igazgató: *Kozák Zsolt*. Az Intézményegység-vezető, *Karapancsevné Jász Ildikó*, egyúttal a találkozó főszervezője, a következőkben nyilatkozik iskolájukról:

Tanítványaink 16 hangszeres és 2 tánc tanszak közül választhatnak. Több országos és megyei versenyen, fesztiválon, találkozón érnek el kiemelkedő helyezéseket, teljesítményeket tanítványaink. Szinte minden évben készül növendékünk zenei pályára, illetve más művészeti szakközépiskolába, akik szinte száz százalékban be is jutnak a kívánt intézménybe. Országszerte tanítanak, munkálkodnak, vagy jelenleg tanulmányokat folytatnak Mezőtúrról induló zenepedagógusok, művészek, művészeti szakközépiskolai tanulók, zeneművészeti és táncművészeti főiskolai hallgatók.

Az **50 éves zenetagozat** szinte indulása óta vesz részt rendszeresen a város kulturális életében: *városi, és nemzeti ünnepek, rendezvények* állandó szereplője, s a más jellegű iskoláknak is biztosít műsort. Bárdos Lajos Születésnapja, a Zene Világnapja a Tánc Világnapja alkalmából minden évben méltóképpen megszervezzük ezen ünnepeket.

Mezőtúr zenei életét színesítik *vonós- és fúvószenekari*, - tanári,- és növendékhangversenyek, valamint karácsonyi és egyéb hangversenyeink, melyek szervezését az intézményünket támogató „Zene Mezőtúr Gyermekéiért” Alapítvány és a Szivárvány Népzenei Egyesület, valamint a Mocorgó Művészeti Egyesület Voyage Balett is nagyban segíti. Mezőtúr kulturális életét fellendítette táncsoportjaink állandó jelenléte városi rendezvényeinken. Kezdetektől csatlakoztunk a *Magyar Művészetoktatás Napja alkalmából megvalósuló Országos Rendezvényekhez* nagyszabású fesztiválprogramunkkal. 2010-ben iskolánk 50. évfordulója tiszteletére rendezett Ünnepi Hét is ennek keretében került megrendezésre. 1976. óta rendezi iskolánk a **megyei fúvós (később fafúvós) versenyt**, mely a megye fafúvósnövendékeinek és tanárainak fontos megmérettetése.

A 2001/2002-es tanévtől kapcsolódott a **megyei szolfézsverseny** hosszú távra tervezett és már 2010-ben ötödik alkalommal megvalósított szervezése és lebonyolítása s kétévenként folytatjuk ezt a hagyományt. 2011-ben akkreditált Tehetségpont lett intézményünk.

A **Bárdos Iskolák Országos találkozására nyolc iskola** tanulói érkeztek, sajnos a Nagyatádi Bárdos Lajos Általános Iskola ez alkalommal nem tudott résztvenni. Péntek délután a szinte azonos időben érkezett vendégek a szálláshelyek gyors elfoglalása után az iskola nagy udvarában gyűltek össze, ahol a házigazdák szórakoztató műsorral és hatalmas bográcsokban készülő vacsorával várták az ifúságot. Barátságos vidám hangulat jellemezte ezt a délutánt, melyet az esti felvonulás követett a városközpontba, ahol *Herczeg Zsolt* polgármester úr köszöntötte az ifjú vendégeket. Bárdos Lajos gyűjtötte népdalcsokkok, kánonok szép énekével hálálta meg a közel négyszáz fős együttes a szívélyes fogadtatást e szabadtéri koncert keretében.

Másnap szombat délelőtt a felkészülés, a helyszíni komoly főpróba jelentette a programot, de a jó időbeosztás révén, városnézésre, a hely jellegzetes kiállításának, kézművességének megtekintésére is lehetősége nyílt minden csoportnak. – Kora délután az ünnepi műsor első *köszöntése* és

koszorúzás „Bárdos Lajos halálának 25. évfordulójának tiszteletére” az iskola épületén elhelyezett Bárdos Lajos emléktáblánál hangzott el.

„...Köszöntjük Mesterünket a kiváló zeneszerzőt, neves zenetudóst utólérhetetlenül kiváló zenepedagógust. Bárdos Tanár Úr különösen szerette a fiatalokat, bízott bennük és mindig biztatta őket, Zeneakadémiai tanítványai rajongtak érte. Felejthetetlenek tanításai, előadásai, melyek alkalmával a magyar népdal szeretetét csodálatos erővel hirdette. Ezért nagyon örülünk, hogy a következő, majd az azt követő generáció is példaképévé választja, hiszen gyönyörű, hangulatos kórusművei által mindenki megismerheti őt. És most akik itt résztvesznek Mezőtúron ezen a találkozón, a Bárdos Lajos nevét

viselő iskolák nevében, tovább örökíthetik ezeket a csodálatos kórusműveket.” – A találkozó résztvevői ezt követően helyezték el koszorúikat.

Ünnepi hangverseny a Főiskola Sportcsarnokában

A hangulatosan feldíszített hatalmas terem méltó környezetet biztosított a résztvevő kórusok és együttesek bemutatkozására. Megkapóan szép látványt nyújtott a körben elhelyezkedő gyermeksereg egyöntetű szép öltözéke amit minden kórus más színnel díszített kendője egészített ki. A házigazdák ajándéka volt ez ami egyúttal remek megkülönböztetést és megismerést biztosított az egyes iskola tanulóinak.

Az ünnep méltóságát megalapozó – egyesített zenekar kíséretével felhangzó – Himnuszt követően, a házigazda, *Karapancsevné Jász Ildikó* Intézményegység vezető köszöntötte a Találkozó résztvevőit és vendégeit, tanárokat és szülőket, névszerint: *Bárdos Tamás* zeneszerzőt, *Brücknerné Bárdos Ágotát*, a *Bárdos család* és *Bárdos Társaság* további megjelent tagjait.

„Régi szokás szerint” a közreműködés feltétele *Zeneszerzői pályázat elkészítése* volt. Nagy gonddal készült minden iskola erre a feladatra, ez bebizonyosodott azok előadása során. Remek ifjú tehetségek mutatkoztak be minden iskola részéről. Különböző módon: versben, dalban prózában, szóló, kiségyüttes, vagy kórus előadásában hangzottak fel – leggyakrabban iskolájukat dicséző – kis miniatűrök. A lelkes tetszésnyilvánítás egy alkalommal sem maradt el. E bemutatkozást követhette az iskola produkciója.

Fehérgyarmatról érkezett *Kicsinyek Kórusa* – 4-5-6 zenei osztályosok – énekeltek elsőként. Vezényelt *Benedek Viktória*, zongorán kísért: *Baksa Szilvia*. Műsorukon Szőnyi Erzsébet, Hassler, Mozart, Wolf Péter, Bárdos (Szellő zúg) művei szerepeltek.

Mezőtúr *Gitár együttese*, *Bányai László* vezetésével adott elő magyar népdalokat Papp Lajos feldolgozásában és John Lennon számot.

Mezőkövesd *Iskolai népdalköre*, szép összeállítású „Matyó népdalcsokrot” adott elő, jó hangú szólisták közreműködésével. Vezetőjük: *Komjáthyné Lévai Ildikó*. Az országosan jelentkező tanulói létszámcsökkenés sajnálatosan ennél az iskolánál mutatkozik meg leginkább.

Budapest – Alsóerdősor, *Zenei tagozatos felsős kórus*, Szőnyi Erzsébet, Bárdos: (Édesanyámhoz és Fújd a sípot) műveit adta elő. Karnagyuk: *Pintér Eleonóra*.

Budapest – Lágymányos, *Bárdos Lajos Gyermekkar*, Somogy megyei népdalcsokorral kezdte műsorát, majd Schein-Kerényi, Delibes, Bárdos (Aves maris stella és Kurjantós) műveket szólaltattak meg. Fuvolán közreműködött Tóth Zsófia, a zongoránál: *Koncz Erika*, vezényelt *N. Békés Gyöngyi*.

Tapolca – Bárdos Lajos Gyermekkar, Bartók, és Bárdos: (Falu végén és Bikaviadal) művek előadását *Bodor Tamásné* vezényelte.

Szünet előtt a tanárok és diákok nagylétszámú *Mezőtúr Vonós és fúvós egyesített zenekara* adott elő közkedvelt, neves zeneszámot, *Kuttenberg Anikó* vezényletével.

A 200 éves évfordulóra emlékezve, **Liszt Ferenc tiszteletére**, a műsor második részében az **Ősszkar**. – Dunakeszi, Alsóerdősor, Lágymányos, Tapolca, Fehérgyarmat kórusai – a Szent Erzsébet legendából adott elő részletet: *Vidáman játszva üzzük a bút*, szép hangerővel, jól összefogottan *Altsach Gergely* vezényletével, zongorán kísért: *Pusztai Katalin*. Eközben a *Mezőtúri Klasszikus balett tanszak* növendékei, különleges szépen összeállított táncot mutattak be. Majd a *Tiszaföldvári tagozat Klasszikus balett* csoportja, *Liszt Ferenc: Szerelmi álmok* c. kompozíciójára készült táncát mutatta be. Mindkét mű *Gyenesné Szarvas Katalin* koreográfiáját dicséri.

Dunakeszi – *Cantemus Kórusa*, Mozart, Kodály, Karai műveket adott elő és Bárdos Lajos: Liszt Ferenc c. kórusművével csatlakozott a megemlékezések sorához. Vezényelt: *Altsach Gergely*, zongorán közreműködött: *Pusztai Katalin*.

Hajdúszoboszló – *Bárdos Lajos Gyermekkar*, Lassus, Bartók, Bárdos (Jubilate deo) műveket követően, neves születésnapot ünneplő zeneszerző művét adta elő, *Daróci Bárdos Tamás*, remek hangulatú nagy sikert arató művét az Üszküdarét. Vezényelt: *Kiss Zoltán*, zongorán közreműködött: *Tóth Donát*.

A szervező házigazdák kedves figyelmességére jellemző, hogy a műsor első- és második felében is elismerő oklevelek és ajándékok átadása is szerves része volt a programnak. Először a már említett ifjú „zeneszerzők” részesültek az elismerésben. Mezőtúr nevezetes *népi fazekas iparművészetéről*, és annak Múzeumában, szépen összeállított gyűjtemény hirdeti a múltat és jelent, mert sokan folytatják e neves mesterséget. Közöttük *Cseh Magi* iparművész, aki a Bárdos Iskolák Találkozójára készített számos szép hagyományos használati- és dísz tárgyát.

A második részben a város polgármestere köszöntötte és adta át személyesen ezen ajándékokat a Találkozón résztvevő iskolák igazgatóinak és helyetteseinek. Büszkén vehették át az okleveleket, mert kiváló teljesítményt nyújtott valamennyi énekkar és együttes. A tanulók kifogástalan magatartása, zenei felkészültsége, a tanárok és kórusvezetők kiváló munkája bizonyította, hogy ezek az iskolák példamutatóan őrzik és folytatják az évtizedek óta megkezdett Kodály Zoltán eszméi által megálmodott és megvalósult ének-zenei iskolák és osztályok szellemi örökségét. S mindez talán reményt ad a további bizalomra, hogy nem a megtorpanás, hanem a fejlődés útján haladhatnak tovább.

Az ünnepi hangverseny valódi fényét a befejezés jelentette, mikor felvonult valamennyi énekkar, és Kodály Zoltán: Magyarokhoz c. csodálatos művét harsogta közel négyszáz ifjú énekes, bizonyságául, hogy Berzsenyi költeményének megzenésített alkotása a magyarság-tudat egyik legnevesebb megnyilvánulása. Az **Összkart** vezénylő *Kiss Zoltán* elementáris erővel szólaltatta meg a művet.

A zene örömét mindig lehet még tovább fokozni. Még egy meglepetés köszöntést tartogattak a rendezők a Találkozó végére.

Bárdos Tanár Úrnak családi követője is van, fia *Daróci Bárdos Tamás* zeneszerző, aki ebben a jubileumi évben ünnepelheti 80. születésnapját. A köszöntést követően a *Szerző* maga állt a pulpitusra, hogy vezényelje az *Ünnepi kánont*. A legelső Bárdos Találkozó alkalmára komponált mű azóta jelszavává vált a Találkozóknak: „Szálljon az ének...” zengett a trombita szólókkal indított nagyszerű kánon, a közös éneklés valós dicsérete. Igazi öröme maradó emléke jelentette a befejezést e nagyszerű két napnak.

Ezúttal Mindnyájunk nevében köszönjük a meghívást! Kívánjuk, hogy a Bárdos Lajos Iskola örökítse tovább ebben a szép városban, ifjúságunknak a zene és a művészetek szeretetét, amihez a továbbiakban is sok sikert kívánunk!

Márkusné Natter-Nád Klára

A résztvevő iskolák:

Bárdos Lajos Általános Iskola, Dunakeszi

Igazgató: Horváthné Szentléleki Katalin

Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium, Budapest

Igazgató: Kerekes János

Tapolcai Általános Iskola Bárdos Lajos Intézményegysége

Igazgató: Bajner Imre, Intézményegység-vezető: Gál Attila

Bárdos Lajos Általános Művelődési Központ, Könyvtár és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Fehérgyarmat

Igazgató: Kalydi Tamásné, Igazgatóhelyettes: Seres Gézőné

Mezőkövesdi Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Bárdos Lajos Tagiskolája

Igazgató: Gál János, Tagintézmény-vezető: Lázár Zoltán

Bárdos Lajos Általános Iskola, Hajdúszoboszló

Igazgató: Tömöri Ilona

Alsóerdősori Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium, Budapest

Igazgató: Varga Gábor, Igazgatóhelyettes: Pusztai Lajosné

Sátoraljaújhely jubileuma

Ötven éves a városi szimfonikus zenekar

„Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme.
Készülj föl rá testben és lélekben.”

Az újhelyi szimfonikusok Márai Sándor fenti gondolatával azonosulva arra készültek, hogy testben és lélekben egy teljes hangverseny évadot szánjanak félszáz éves jubileumuk megünneplésére. Március idusán az öt évtizedet képekben, plakátokon bemutató kiállítást a Lavotta-ház Galériában Dr. Kovács János megyei főjegyző nyitotta meg.

Az első hangversenyen *Scholcz Péter*¹ vezényelte az együttest, amely a program első felében két vonószekerei művet – Mosonyi Mihály VII. vonósnyegyesének átíratát, valamint Farkas Ferenc *Aria* és *Rondo all' ungherese* című kompozícióját – szólaltatott meg. Az est csúcspontját kétség kívül Dvorak nagy hatású h-moll csellóversenyének előadása jelentette, amelyet a Latabár Színpad közönsége nagy tetszéssel fogadott. A versenymű szólistája, Dombóvári Zsolt volt növendék e jeles alkalomra Brémából érkezett haza.

A második hangverseny helyszínén, a királyhelmeci görög katolikus templomban, egy kiránduló koncert keretében volt alkalma játszani a jubiláló együttesnek. Ugyanis a régóta már nemzetközi hírű Zempléni Művészeti Napok szervezői – élükön *Hollerung Gábor* művészeti vezetővel – a kerek évfordulós kamarazenekart e koncertlehetőséggel kívánták köszönteni. A nyári hangverseny programjában szereplő J. Haydn D-dúr csellóversenye Dombóvári Zsolt, Doppler Ferenc *Fantazia pastorale* című fuvolaversenye pedig Dombóvári János Imre közreműködésével hangzott el.

A szimfonikus zenekar tagjainak régi vágya teljesült, amikor a harmadik jubileumi hangverseny alkalmával Mozart A-dúr klarinétversenyében a zeneiskola egykori növendékét, Szatmári Zsoltot² kísérhették. A remek hangulatú este programja Mozart Titus-nyitányával, valamint J. Haydn „Üstdob” szimfóniájával egészült ki, a Lavotta-szimfonikusokat Szatmári György karnagy vezényelte. A jubileumi hangversenyek programjának zenei ismertetését a közönség a mindig kiválóan felkészült, választékosan beszélő Fehérné Sulyok Éva iskolavezető-helytettől hallhatta.

Amikor 1958. szeptember 1-jével – Asztalos Béláné zongoraművész által évtizedeken át fenntartott magánzenedéjét államosítva – megkezdődött az állami zeneoktatás Sátoraljaújhelyen, *Ujj Viktor Géza* alapítóigazgató, szervező, irányító munkájában a maga elé tűzött feladatok között első helyre tette a „zenekari hangszerek tanításának beindítását (vonós-

¹ Hollandiában élő karmester, nagybögművész, neves Mosonyi-kutató

² A budapesti Zeneakadémia tanára, a Nemzeti Filharmonikusok szólamvezetője

fúvós-ütös), hogy mielőbb létre lehessen hozni egy iskolai kis-szimfonikus zenekart”.

A széleskörű zeneoktatói munkaközösségre épülő, de a nincstelenség-gel küszködő hangszeres oktatás hihetetlen módon a tanév végére egy **szimfonikus zenekarrá** szerveződött³.

Kik ültek a zenekarban? A zeneiskola maroknyi tantestülete, magasabb osztályú növendékek és lelkes amatőr muzsikusok. Ugyanis ekkor még elevenen él az újhelyi polgárságban – a háború előtt virágzó – amatőr zenélés hagyománya, amely bizonyára hatással volt az akkori zenei életre, a hangverseny-látogatás helyi szokásainak kialakítására. Ennek az igény-nek akartak (és tudtak) megfelelni a zenekar tagjai, akik a kamarazenétől az operairodalomig nyújtottak estéről estére zenei ismeretekkel párosuló élményt. Rendszeressé váltak az Országos Filharmónia felnőtt és ifjúsági hangversenyei, neves művészek, zenekarok vendégjátékai (Őszi Művésze-ti Napok). Kortárs műveket is bemutattak, köztük számos Ujj Viktor Gé-za-kompozíciót. Az igazgató-karmester-zeneszerző, amikor 1972-ben Miskolcra költözött, egy igazán pezsgő zenei életet hagyott Sátoraljaúj-helyen.

Szatmári György már több éve tagja az együttesnek, amikor a zeneis-kola kinevezett igazgatójaként átveszi a szimfonikusok irányítását. Miköz-ben folytatója a szép sikereket hozó tevékenységnek (a zenekar továbbra is állandó résztvevője a város állami, közművelődési rendezvényeinek, a környező települések „klubhangversenyeinek”), egyúttal gazdagítója is. Kórusvezetőként olyan művek előadására törekedett, amelyben kórus és zenekar közös megszólaltatásával a hangversenyek műfaji kereteit tovább szélesíthette. Így került sor Monteverdi *Scherzi Musicali* című művének, valamint Purcell *Dido és Aeneas* című opera-keresztmetszetének sopro-ni előadásaira (1978-80), továbbá részletek bemutatására J.S. Bach *János-passiójából*, a *Parasztkantátából* újhelyi templomokban.

Intézményvezetőként, karnagyként külön hangsúlyt fektetett arra, hogy a zeneiskola legtehetségesebb hangszeresei a versenyműveket zenekari kísérettel adhassák elő.

Dombóvári János a szimfonikus zenekar negyedik évtizedétől művé-szeti vezetője és koncertmestere az együttesnek, miután a zeneiskola tan-testülete 1987-ben az intézmény igazgatójának választotta. Az országban robbanásszerűen bekövetkezett társadalmi-politikai változások éreztették hatásukat az egykor volt megyeszékhelyen is. A Tállyán nyugvó verbun-kos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, házitanító **Lavotta**

³1959. május 3-án a Városháza dísztermében tanárok és növendékek Ujj Viktor Géza karmeste-ri pálcájának intésére megszólaltatják J. Haydn *F-dúr divertimento-ját*. Majd Mozart, Beethoven, Grieg egy-egy *zongoraversenyének* első tétele hangzott el Asztalos Adél, Csuka Andorné, Ujj Viktorné előadásában. A városi szimfonikusok első hangversenyét Mascagni *Parasztbecsület* című operájának *Intermezzo-ja* zárta.

János nevét vette fel a városi zeneiskola (1989), majd **alapítvány** (1991) jött létre emlékének ápolására, műveinek kutatására, népszerűsítésére, az immár tizennyolc alkalommal odaitélt **Lavotta János-díj** pedig mára már a térség rangos zenei elismerésének számít.

Mindez természetesen kihatott a kezdetben csupán a karácsonyi koncertek hangulatáért újjá szerveződő kamarazenekarra is (1988-89). Nem változtak az együttesre váró feladatok, a tagok ügyszeretete, az együttműzsikálás örömeinek igenlése is rokon elődeivel. Ezzel azonban vége is a hasonlóságnak, mert a **Zempléni Kamarazenekar** működését már egy alapjaiban megváltozott gazdasági, kulturális környezetben kellett megszervezni, biztonságossá tenni. Miután az amatőr muzsikások száma évről évre fokozatosan csökkent, az alapító-művészeti vezető Zemplén hangszeres tanárait, magas osztályú növendékeit, valamint zenei pályás volt tanítványait hívta az újhelyiek társaként. E körülmény miatt az együttes a mai napig úgy dolgozik, hogy próbáit egy-egy program köré szervezi, amely így jóval intenzívebb, hatékonyabb, színvonalasabb és az eltelt húsz év tanúsága szerint eredményesebb is.

A kamarazenekar újra feladatot kapott a Nemzeti Filharmónia, majd átszervezése után a Filharmónia Kelet-Magyarország KHT. programjában, valamint hat éven át volt a kiránduló koncertek, barokk- és kuruc vacso-raestek résztvevője a Liszt Ferenc Kamarazenekar Alapítvány által szervezett Zempléni Művészeti Napoknak. Egyben *Rolla Jánosék* lettek az együttes névadói is, amikor kérésükre közreműködőként **Lavotta János Kamarazenekar** néven jelent meg a kiadványokban. Az együttesnek szinte létrejötté óta önálló hangversenyei vannak Sátoraljaújhelyen, s fellépéseivel támogatja a térség településeinek zenei közművelődését. Borsod-Abaúj-Zemplén megye egyetlen nem hivatásos zenekara minden alkalmat megragad a XIX. századi magyar verbunkos-zene kutatására, népszerűsítésére, amelyet a hangversenyeken kívül hanghordozón is terjesztenek. **Magyar Verbunkos Zene** címmel kiadott hat CD-felvételük⁴ a magyar zenetudomány által is számon tartott kiadványok, igazi *zemplenicum*.

Egy kamarazenekar életében meghatározó körülmény az, hogy a két évtized során szakmai irányítóként, karmesterként az egyre figyelemre méltóbb művészi teljesítményhez kik járultak hozzá. Az irányító, szervező, menedzselő minden napos feladatait végző művészeti vezető-koncertmester mellett fenntartó hiányában a karmester jelenléte bizony ünnepnek számít.

A szimfonikus zenekart számos emlékezetes – hazai és külföldi – fellépése során vezényelte *Gergely Péter Pál*⁵. Az ő irányításával készült 1995-ben az első CD-felvétel a Magyar Rádió stúdiójában. A zenekar életében a legtermékenyebb korszakot az egykori tanítvány, *Molnár Pál*⁶ karmes-

⁴ 1995; 2000; 2004; 2005; 2006, 2010

⁵ 1994 és 1999 között dolgozott az együttesrel

⁶ A németországi Rastatt város zenei igazgatója, zeneszerző

teri tevékenysége jelentette, aki nyári kurzusok alkalmával kitűnő pedagógiai érzéssel pontosságára, igényes munkára, magasabb művészi színvonal elérésére ösztönzött. Az együttes hazai és külföldi koncertjei mellett 2000 és 2005 között három CD-felvétel elkészítésében közreműködött és ő vezényelte a Lavotta János Kamarazenekart a gyulai történelmi hangversenyen 2004. március 15-én is, amelyet a Bartók Rádió élő adásban közvetített. Molnár Pál áldásos tevékenységének tudható be az együttes később elért szakmai sikerei, mint legutóbb például 2008-ban Kőszegen, a XV. Országos Kamarazenekari Fesztiválon kapott fődíj⁷.

A zenekar tagjai nem minden napi élményként élik meg azt, amikor egy-egy zenemű megszólaltatásakor neves szólistát kísérhetnek. Ilyen életre szóló emléket jelent a *Lavotta Elemér*⁸ cselló-, *Rolla János* hegedű- és *Kassai István* zongoraművésszel, valamint *Gregor József* operaénekesssel megélt muzsikus kapcsolat. Mivel azonban a szimfonikus zenekar maga is egy zenepedagógiai műhely, ahol a fiatal hangszereseket az együttjátékra oktatja-neveli, szívmengető esemény a hangszeres tanárok számára, amikor a zenei pályás tanítványok első szárnypróbálgatásához, egy-egy versenymű előadásához kapnak zenekari kíséretet. Az együttes büszke a művészeti iskola zenei pályára került szólistáira⁹, akik közül számosan játszanak ma is a zenekarban.

Az évtizedek során Kossuth-díjas zeneszerzőkkel is kapcsolatba került az együttes. A kamarazenekar előadásában így hallhatta Sátoraljaújhelyen Lavotta-szvitjét *Farkas Ferenc*. A közelmúltban pedig *Szokolay Sándor* Szavak címmel, a Magyar Nyelv Múzeuma avatására komponált rapszodikus művének ősbemutatóján a Lavotta János Kamarazenekart, valamint Zemplén Egyesített Kórusát a szerző vezényelte.

Az együttest másfél évtizedes barátság kötötte *Lukin László*hoz, aki szuggesztív, a hallgatóságot lebilincselő zenei ismertetéseivel a zenekart a turnék során, határon túlra is elkísérte. Méltó módon vette át szerepét *Fehérmé Sulyok Éva*, a kamarazenekar alapítása óta gordonka-szólamvezetője, s aki a zenekar hangversenyeinek mindig felkészült, állandó zene-történeti ismertetője. Mindannyiszor szükség van Lavotta és kora zeneszerzőinek, a reformkor, a nemzetté válás nagy zenei vonulatainak bemu-

⁷ A zsűri (Kostyál Kálmán hegedűművész, elnök, valamint a zeneakadémia professzorai: Devich Sándor hegedű- és Devich János gordonkaművészek) egyik mondatával a következőképpen indokolt: „A Lavotta János Kamarazenekar mind a műsorválasztás, mind a szólista produkció és zenekari teljesítmény vonatkozásában a Találkozó legkiemelkedőbb teljesítményét nyújtotta...”

⁸ A stockholmi Zeneakadémia gordonkatanára, a Filharmónia zenekarának szólamvezető csellójára

⁹ Végh Márton, Baki Andrea, Dombóvári János Imre (fuvola), Kemenczky Klára, Dombóvári Zsolt, Juhász Viktor (gordonka), Szilágyi Mária, Sajgó Ildikó, Szabó Márta, Szabó Sándor (hegedű), Molnár Tamás (nagybőgő), Nagy Enikő (zongora), Borcsik Kornélia (fagott), Erdélyi Balázs (klarinét), Dombóvári Zoltán, Dudás Eszter (mélyhegedű)

tatására is, hogy ország-világ számára megismerhetővé váljék a magyar verbunkos-zene. Semmi túlzás nincs ebben, hiszen a magyar romantika Európa szerte ismert zenei stílusa a Lavotta János Kamarazenekar közvetítésével – Zemplén településeit is ide számítva – számos település¹⁰ közönségéhez eljutott már. A hangversenyek sikeréhez bizonyára hozzá járult az együttes tagjainak a történelmi muzsikához illő korhű öltözkéje is.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata 2003-ban a Lavotta János Kamarazenekar részére a város érdekében kifejtett kiemelkedő tevékenységére elismerésül PRO URBE DÍJAT adományozott.

Az elmúlt évek fejlődése, az elért szakmai eredmények, a professzionális zenei életben történő mind gyakoribb előfordulás azonban a nem hivatásos státusz kereteit egyre inkább szétfeszítik. Mindez pedig igazolja többek elgondolását: a Lavotta János Kamarazenekar további előrehaladásához fenntartó szükségeltetik. Költségvetési támogatásra jelenleg ugyanis csak önkormányzat által fenntartott zenekarok pályázhatnak. A zenét szerető újhelyi közönség, a jubiláló együttes tagjai a második ötven évet már, a kamarazenekar előnyére változó körülményben tervezik.

Dombóvári János

¹⁰ Budapest, Veszprém, Kőszeg, Szentendre, Eger, Aggtelek, Kazincbarcika, Tiszaújváros, Mezőcsát, Edelény, Gönc, Miskolc, Tiszaújváros, Abádszalók, Vásárosnamény, Gyula, továbbá az anyaországon kívül Pozsony, Pusztafédemes, Királyhelmec, Nagykapos, Deregnő, Dobóruszka, Borsí, Ungvár, Szatmárnémeti, Nagykároly, a németországi Rastatt, valamint a hollandiai Franekker

Ádám Jenő VII. Országos Dalverseny Szolnok 2011

A magyar zenei élet egyik kiemelkedő egyénisége volt Ádám Jenő. Zeneszerző, karnagy, tankönyvíró, a Zeneakadémia tanára, a magánének tanszékvezetője, kiváló előadó, gyakran elhangzott zenénépszerűsítő előadásai máig utolérhetetlenek.

Szolnokon, az éppen 20 éve alakult Zeneiskola – *Vajnai Katalin* zenetanár, kórus-karnagy szervezésében – a méltó tiszteletadás jeléül, Ádám Jenő nevét vette fel. 1992-ben a névadó halálának 10. évfordulóján Ádám Jenő Emléknapot szerveztek, melyre meghívták a zeneszerző nevét viselő iskolákat és kórusokat. Így először tartottak országos találkozót nyolc együttes részvételével. A szereplések során húsz Ádám Jenő mű csendült fel, néhány közülük ősbemutatóként.

Az emlékezet ébrentartásának gondolatától indítva két évvel később első ízben Szolnokon megrendezték az „Ádám Jenő Országos Dalversenyt”. Méltó fogadtatásra talált a nagysikerű rendezvény. A lelkes, fáradtságot nem ismerő szervezők munkájának és támogatóiknak köszönhetően azóta háromévente sor kerül a szakmai körökben – nevezetesen a zeneiskolák magánének tanszékén – e várva várt versenyre.

Az idei esztendő különleges fényt ad az eseménynek. Ádám Jenő születésének 115. évfordulójára emlékezhettünk 2011-ben, a VII. Országos Dalverseny alkalmával. A háromnapos programnak pontosan kialakult forgatókönyve van, a színhely pedig a szolnoki Megyeháza pompázatos Díszterme.

Az első nap délutánján 27-én az Ünnepi Megnyitó bevezetőjeként tudományos előadás és tanácskozássra került sor. „Tehetséggondozó-Gondozás” a magánének oktatásban címmel. *Dr. Bodnár Gábor* az ELTE BTK Zenei Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense tartott előadást, kiemelve az énektanárképzésben végzett tehetséggondozás lehetőségeit, hiszen vannak akik a tanítás mellett, vagy annak ellenére szeretnének énekesként tevékenykedni. A tehetséges énekesek bármelyike kerülhet abba a sajátos helyzetbe amelyet a kóruséneklés és az egyéni képzés sok tekintetben ellentétes követelményrendszere okoz. A karnagy is lehet szólista és a szólista is lehet kórustag. A magánének oktatói szembetalálhatják magukat a dilemmával, de nekik úgy kell megóvni és továbbfejleszteni tanítványaik tudását és tehetségét, hogy minimálisra csökkentsen a konfliktus lehetősége. Az aktuális téma sok további, érdekes momentumát fejtette ki az előadó, közvetlen stílusban, ami nagy figyelmet váltott ki

a jelenlévő főleg szakmai érdeklődésű tanárok, zongorakísérők, művészek körében.

A rövid szünetet követően megtelt a terem az Ünnepi Hangversenyre érkező közönséggel. A konferáló *Bálint Erika* köszöntötte a megjelent vendégeket az Ádám Jenő Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Zeneiskola és Szakiskola, és a szolnoki Ádám Jenő Zeneoktatásért Alapítvány nevében. Névszerint is Szutorisz-Szügyi Csongor urat, Szolnok Megyei Jogú Város Humán Igazgatóságának igazgatóját, és Fazekas Magdolna festőművésznőt, akinek férje Meggyes László készítette a meghívón látható Ádám Jenő portrét, melynek eredetijét a Zeneiskolának ajándékozta. Majd ismertette a Dalverseny Bírálóbizottságának tagjait: A zsűri elnöke: *Sólyom-Nagy Sándor* – Kossuth-díjas Kiváló Művész, a Magyar Állami Operaház örökös tagja, mesterművész. A zsűri tagjai: *Csengery Adrienne* – Liszt-díjas, Erdemes és Kiváló művész, a Magyar Állami Operaház magánéneke, a Magyar Zenei Tanács tiszteletbeli elnöke; *Pallagi Judit* – a budapesti Tóth Aladár Zeneiskola magánének tanára. A zsűri titkára, jegyzője: *Vajna Katalin* – a szolnoki Ádám Jenő Zeneiskola igazgató helyettese, Csokonai Alkotó-díjas karnagy.

A hangversenyen az előző dalversenyek győztesei és helyezettei szerepeltek. Elsőként *Kozák Júlia* – a Zeneiskola volt növendéke – Ádám Jenő-Ady Endre: Félig csókolts csók...c. meghatóan szép dalát adta elő, zongorán kísért: Dóra Hajnalka. A következő szereplő, az előző Dalverseny egyik díjazottja, ma a Zeneakadémia 2. éves hallgatója *Göncz Renáta*, Faure, Mozart, Debussy egy-egy művének előadását, zongorán kísérte: Horváthné Eisenbeck Ágota. A II. Dalverseny különdíjasa *Mondok Yvette*, azóta a Szegedi Zeneművészeti Főiskola magánének szakán végzett, énekművész, Mozart, Varázsfuvola – Bosszuária előadását zongorán kísérte: Pogány Imola. *Czizmár Dávid*, a IV. Énekverseny díjazottja 2006-ban Budapesten diplomázott Forrai Zsuzsa tanítványaként, majd Rostockban folytatta tanulmányait és jelenleg is Németországban működik. Bach és Mozart műveinek előadásában zongorakísérője: Balogh Zsolt volt. *Szluka Livia* énekművész, ugyancsak a IV. Dalverseny díjazottja, a Salzburgi Mozarteumban folytatja tanulmányait. Olasz opera részletek előadásában zongorakísérője: Félégyházi Károly volt. *Dr. Gábor Zsolt*, a VI. Dalverseny egyik győztese, magánének tanulmányai mellett elvégezte az orvosi fakultást. Az ifjú, Nyíregyházán praktizáló orvos, gyakran szerepel hangversenyeken, sok örömet szerezve hallgatóságának. Faure, Schubert és Donizetti műveiből való válogatását Pogány Imola kísérte zongorán. Befejezésül *Cserna Ildikó Katalin* Liszt-díjas operaénekes műsorát hallhatta a közönség. Ő az első Ádám Jenő Dalverseny győztese volt. 1998-ban végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem énekművészi és tanári szakán. Jelentős szereplései és számos neves külföldi verseny díjazottjaként is mindig hűséges maradt a szolnoki Dalversenyekhez, és örömmel tesz eleget évről-évre a nyitóhangversenyeken való meghívásnak. Szép

műsorának, Caccini: Ave Maria, Cilea: Adriana áriája és De Courtis: Ne felejts el engem...c. dal zongorakísérője Pogány Imola volt

Szombaton délelőtt és délután, majd vasárnap délelőtt zajlott az izgalmas verseny. Az első korcsoportban (16-20 éves korig) huszonhat jelentkező vett részt. A második korcsoportban (20-26 éves korig) nyolc versenyző mérette meg magát. Az eredeti jelentkezők száma valamivel magasabb volt, de váratlan betegség, mint oly gyakran jelen esetben is előfordult. Ami különösen emeli az Ádám Jenő Dalverseny értékét és jelentőségét, hogy az ország közepén fekvő Szolnok vonzása kihat Magyarország minden irányába. Így vehettek részt Szombathely, Sopron, Nagykanizsa, Győr, Veszprém, Pécs, Barcs, Csongrád, Békéscsaba, Vác, Érd, Hajdúszoboszló, Miskolc Zeneiskoláinak és Szakközépiskoláinak növendékei, nem is mindig csak egy intézményből, ahogy Szolnokról is két zeneiskolából voltak jelentkezők és Budapestiek is több helyről: Dohnányi Ernő Zeneiskola, Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskola és AMI, Rácz Aladár Zeneiskola és AMI, Járdányi Pál Zeneiskola és Szakközépiskola.

Ez a területi sokszínűség jó hatással van az ifjú versenyzőkre, és a nagy számban jelenlévő tanáraikra és külső érdeklődőkre is. Felismerhetnek azonosságot, megismerhetnek finom kis különbségeket mások stílusában, alkalmat ad összehasonlításokra és értékelésekre. A szépszájú hallgatóság köreiből mindig helyet foglaltak a versenyzők is, éppen levezetve izgalmaikat, vagy készülve egy későbbi szereplésre. A zsűri diszkrétan véggezte feladatát, de néha indokoltnak találták egy-egy közbevetett megjegyzést ami minden esetben tanulságul szolgált a résztvevőknek.

A szervezést vállaló Ádám Jenő Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Zeneiskola és Szakiskola gondoskodó figyelmessége, és sok kedves, segítő tanár közreműködése biztosította a nagylétszámot megmozgató versenyprogram zökkenőmentes lebonyolítását.

A versenyek során *Szabó Katalin*, az intézmény igazgatója konferált, pontosan ismertette minden adatot, szereplőkre és művekre vonatkozóan, ami a zsűri munkájának is elengedhetetlen feltétele volt.

A zsűri és a versenyzők között a „Művészközéletben” címen jelzett találkozás, értékes gyakorlati tanulságokkal szolgált az ifjú generációnak. A zsűri elnöke *Sólyom Nagy Sándor* közvetlen előadási stílusban adott remek tanácsokat az ifjú előadóknak, több esetben hivatkozva az éppen előfordult szituációkra, másrészt előre tekintve jövődi pályájukra. *Csengery Adrienne* és *Pallagi Judit* egy-egy anekdotával, történettel, megszívlelendő gondolattal gazdagította az élményszerzés perspektíváit.

Az este hangulatát tetőzte a hagyományos „Szerenád-est”. A Dalversenyen fellépő férfi versenyzők köszöntötték szép dalaikkal a hallgatóságot. A gyertyafény, a virágok és a köszönetet kifejező puszik, jól oldották az első, és a még várható következő nap izgalmát. Hiszen a harmadik nap délelőttjén zajlott a II. Korcsoport versenye és azt követte a Bírálóbizottság munkája. Az egyéni vélemények szakmai követelményeinek és lelkiismeretes kialakításán túl, a pontozás összesítésében sokat jelent a számítógép segítségével. Így dolgozott a zsűri mellett *Gál Zoltán* iskolatitkár, ezzel segítve és gyorsítva e fontos munkát.

Vasárnap délután következett a várva várt pillanat, az eredmény hirdetés, díjak, oklevelek átadása, amely a sok felajánlott különdíjnak köszönhetően sokaknak okozott örömet. Ezt követően a „Gálhangversenyen” a zsűri által felkért, díjat, különdíjat nyert versenyzők énekeltek versenyprogramjaikból. Befejezésül került sor a „Szakmai Tanácskozásra” arra az előremutató eszmecserére amit a zsűri tagjai, a felkészítő tanárok és a versenyzők folytattak, elemezve a szereplők eddigi munkájának eredményeit, esetleges hiányosságait és továbbgondolva jövőbeni fejlődésük sikeres előkészülését.

Köszönet illeti a szervezőket mindezen nagyszabású és összetett feladat megvalósításáért, amivel ismételtén megteremtették a lehetőségét a fiatal énekesek, pályakezdők részére, hogy méltó körülmények között mutathassák be elért tudásukat, megismerhessék nagy mesterek tanácsait, ami jótékonyan hat további fejlődésükre.

Jó munkát kívánva a következő felkészüléshez, *Szokolay Sándor*, néhány éve elhangzott szavait szeretném idézni – most 80. születésnapjának évében – aki valamennyi Dalverseny köszöntő Előszavát küldte Szolnokra:

„Fórumot adtak a magánénekesi pályára készülőknak, szeretet-teli figyelmet a megmérettetéshez. Az éneklés öröme által szeretné az Országos Dalverseny a szereplőket helyük megtalálásához segíteni. 1994 óta hiánytpótló ez a nemes-vállalkozást népszerűsítő Éneklő Ünnepe!”

Márkusné Natter-Nád Klára

Örömteli, boldog éneklés Keszthelyen

Festetics Tasziló gróf fővédnöksége alatt 1910-ben kilencedik alkalommal rendezték meg Keszthelyen a Dal ünnepét. Tavaly, 2010-ben ezt a gyönyörű hagyományt ébresztette föl álmából Keszthely városa, ugyanis erre a 100 éves évfordulóra emlékeztek egy jól megrendezett kórustalálkozóval. A találkozó nagy sikerrel zárult, híre ment országszerte. Közkívánatra a rendezők idén is meghirdették, melyre tizenhat együttes jelentkezett világi- és egyházzenei kategóriában. Így kerülhetett megrendezésre 2011. június 24 - 25-én a II. Keszthelyi Dalünnep

A fesztivált *Ruzsics Ferenc* Keszthely város polgármestere nyitotta meg, s a rendezvény mottójául egy *Sütő András* idézetet választott: „...amíg egy nép énekel, messzire hallatszik, hogy létezik”. Megköszönte a tizenhat kórusnak, hogy elfogadták Keszthely meghívását, s kívánta, hogy az énekesek olyan emlékekkel távozzanak, mint amilyen őszinte barátsággal és szeretettel fogadja a város és a rendezők a dalosokat. A köszöntő után Gebhardi kánonja szólalt meg a kórusok tolmácsolásában, majd elkezdődött az első koncert a nagyszerű akusztikájú Fő-téri Magyarok Nagyszonyja Plébániatemplomban.

A hangversenyen tíz énekkar lépett föl, majd utána valamennyi résztvevő a Festetics kastély parkjába vonult. Itt kezdődött az elmúlt évben is nagy sikert aratott „stafétaéneklés”. A kedvezőtlen időjárás ellenére nagyszerű hangulatban énekeltek egymásnak és a több száz érdeklődőnek a dalosok, azután énekelve, színes öltözetben és kóruszászlókkal vonultak végig a sétáló utcán a járókelők tapsai közepette. A Magyarok Nagyszonyja templomban fejeződött be az első nap azzal, hogy az együttesek képviselői szalagot kötöttek a Dalünnep zászlójára és az összkar előadásában megszólalt Halmos László: Minden földek, valamint Bárdos Lajos: Istené az áldás c. műve. Az együtténeklés felemelő pillanatainak megte-remtői *Rostetterné Nagy Rita*, *Kendeh Gusztávné* és *Nagy Ernő* karnagyok voltak. Másnap egy délelőtti és délutáni koncerttel fejeződtek be a kategória bemutatók, majd egy hangulatos gálahangverseny zárta a fesztivált.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a kórusok tiszteletben tartották a „Liszt-évet” és nagyon sok művet mutattak be a zeneszerzőtől. Így emlékezetesek maradnak a Keszthelyi Helikon Kórus (vez.: *Kendeh Gusztávné*) és az Óbudai Kamarakórus (vez.: *Erdős Ákos*) kiváló Liszt interpretációi. Ugyanakkor említésre méltók a több énekkar által autentikusan megszólaltatott *Bárdos*, *Kodály*, *Bartók*, *Kocsár*, és *Halmos* kompozíciók is.

Fiatal magyar szerzők (*Bakaja Zoltán*, *Balogh Zoltán*, *C. Tóth Zoltán*) bemutatói is színesítették a programot, melyek közül kiemelkedett a Dunaújvárosi Főiskola Női Kara Könyves Ágnes vezetésével, nagyszerűen előadott *Balogh Zoltán* mű, a *Csend*, külön köszönjük a *Kocsár*-művek autentikus, nagy közönségsikert aratott előadását.

Hét énekkar kért minősítést, valamennyien komolyan vették a felkészülést és elérték a Hagyományos minősítés valamelyik fokozatát. Valamennyi kórus számára húzóerőt jelenthetett a kvalifikált kórusok jelenléte, így elsősorban a 25 éves Óbudai Kamarakórus *Erdős Ákos* vezetésével. Megkapó hangzáskultúrával rendelkezve, biztos stílusismerettel jártak be a különböző zenetörténeti korszakokat. Igényes műsoraik szuggesztív előadását vastappsal hálálta meg a közönség.

Tömör, egységes vegyeskari hangzás jellemezte a kiváló keszthelyi Helikon Kórust, példaértékű veretes műsorukkal méltán arattak nagy sikert. A együttes karnagya: *Kende Gusztávné*.

A koncertek végén a zsűri (Rostetterné Nagy Rita, Nagy Ernő, Kertész Attila) részletesen elemezte a produkciókat, megmutatva az előrelépés, a továbbfejlődés lehetőségeit.

Arany fokozatú minősítést kapott a *Sóskúti Adoramus Kórus* (vez.: Nagy István) és Arany Dicsérettel fokozatot a *Székesfehérvári Vox Mirabilis Kamarakórus* (vez.: Zemlényi Katica). Gratulálunk!

A résztvevő kórusok és a zsűri nevében köszönöm Keszthely városának, a város zenész társadalmának, azon belül is a szervező munkát kiválóan végző helyi együtteseknek, Salve Regina Kórus, Helikon Kórus, Kis Szent Teréz Kórus, a Festetics György Zeneiskola igazgatójának, tanárainak, hogy időt, fáradságot nem sajnálva széppé tették az ötszáz dalos keszthelyi két napját. Külön elismerésünk a fesztivál „motorjának”, C. Tóth Zoltánnak az előkészítő munkáért és a Dalünnep szervező munkájának összefogásáért.

A nagy sikerre való tekintettel a város, illetve a szervezők két év múlva, 2013-ban újra várják az együtteseket immár a III. Keszthelyi Dalünnepre.

Kertész Attila

A Kodály Nőiakar 15 éves jubileuma

Kodály Zoltán kórusműveinek – Gyermekkarok és Nőiakarok –avatott tolmácsolója volt hosszú évtizedeken át *Andor Ilona* karnagy, Liszt-díjas, Erdemes- és Kiváló művész.

A Pécsváradról indult ifjú ének-zenetanár Budapest nagy hírű iskolájában kezdte működését, az egykori Ranolder Intézetben, és ugyanott, a Vendel utcai néven közismert, Leóvey Klára, változatlanul magas zenei színvonalat képviselő iskolában tanított több mint öt évtizeden át. Ének-karával országsszerte tiszteletet és megbecsülést vívott ki muzsikusok és barátok között, elismerést világszerte. Ám legmagasabb elismerésként fogadta, hogy Kodály Zoltán még életében nevét adta kórusának. Szeretett kórusával nyugdíjazását követően továbbra is foglalkozott otthonában, ami felejtethetetlen, életre szóló élményt jelentett növendékeinek. Ez az emlék oly elevenen élt mindnyájukban, hogy amikor több mint másfél évtized múltával Ilonka Néni születésének 95. születésnapjára hangversenyre készültek, feltámadt a „Kodály Nőiakar” újjáélesztésének gondolata.

Az emlékek sokakban felelevenítették a tudást amit egykor magukba szíváltak, a szándék és akarat pedig megerősítették mindezt. Ilonka Néni egyik kedves tanítványa, *Horváth Andrea* aki zenei pályára lépett – elvégezve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemet, akkor már gyakorlott

ének-tanár-karvezető a Horváth Mihály téri Gyakorló iskolában – elvállalta a kórus vezetését. A szervezés nem könnyű munkájában többen is segítettek, és mai napig segítik egymást, baráti együttműködéssel az eredményes, közös örömteli munka sikeréért. Sok szép hangverseny részesei hazánkban és külföldön egyaránt. Hosszú krónikát közölhetnénk szerepléseik alkalmáról és helyszínéről. Szólhatnánk a kórustagok összetételéről, hiszen az újabb generációk váltják egymást, vannak hűségesen visszatérők és újonnan csatlakozók. Ez alakítja igazán *baráti társasággá* az Együtttest, és immáron elérkeztek a 15. évi ünnepi hangversenyhez. Újjáalakulása óta töretlen pályát fut be az énekkar, teljes nevén:

Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa. Bár hosszú a név, de hűen tükrözi jellegét és ragaszkodását a hagyomány tiszteletének, becsületének és tovább éltetésének. Itt említhetjük meg a kórusra oly jellemző műsor-összeállítást, a régi és új, elválaszthatatlan egységét. Szinte minden hangversenyükön választanak Andor Ilona idejét idéző, az ő betanításának jegyeit őrző Bartók és Kodály műveket. Ezt az értékes repertoárt mindig tovább gyarapítják B. Horváth Andrea betanításában, a magyar és nemzetközi kórusirodalom gazdag tárházából válogatva.

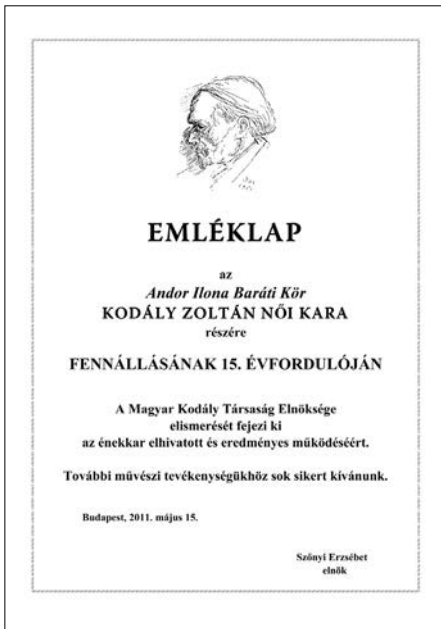
A 15 éve újjáalakult Kodály Női kar Jubileumi hangversenyét 2011. május 15-én délután tartotta a zsúfolásig megtelt Nemzeti Múzeum patinás Dísztermében.

Bevezetőként szép előadásban ismertették a kórus múltját és a konferálás során a művekhez kapcsolódó eseményeket. A nagymúltú Andor Ilona kórusra emlékezve szólt meg Kodály művei közül a: Villó; Esti dal; Túrót eszik a cigány; Táncnóta; Nagyszalontai köszöntő, és az Andor Ilonának ajánlott, és az előadást mindig különös meghatódásra ihlető: Árva vagyok. Bartók Béla művei közül: Isten veled rózsám!; Lánycsúfoló; Legénycsúfoló; Leánynéző; Bánat; Bolyongás. Valamint ugyancsak az Andor

Ilonának ajánlott Nagy László verseire írt Három kórusműből, Kocsár Miklós: Ó havas erdő némasága. Szólót énekelt a mezzo egykori tagja, ma ének tanár-művész tanulmányait folytató *Breinich Beáta*.

A műsor további részét, az újra alakulás óta *B. Horváth Andrea* elnök-karnagy vezetésével megtanult művek sora alkotja. Két Vavrinecz Béla mű hangzott el, a Marosszéki dalok és a Szentivánéj a Zoboralján című három részes ciklus, melyet egykoron a kórus mutatott be. Mindkét művet, a vendégként közreműködő *Herencsár Viktória* cimbalomművész, egykori alapító tag kísérte. A szólót *Breinich Beáta* és *Krum Enikő* énekelt. Elhangzott Bárdos Lajostól a Gerlice és a Tábortúznél – itt felidéztek a római emlékeket is, a Szent Péter Bazilikai hangversenyt és a pápai audenciát még II. János Pállal. – A legutóbbi erdélyi útjukra megtanult Terényi Ede Cum dulci jubilo műve is felcsendült, valamint Gárdonyi Zoltán Jere bé violám című hatásos életképe. Karai Sárközi karikázójában egy alapító tag, *Rapcsányi Annamária* szólózott.

Mint ilyen jubileumi hangversenyen szokás meghívták az énekkar egykori tagjait is és így befejezésül *Összkarrá* növe örmötel előadásban szólaltak meg azok a kórusművek amelyek évtizedeken át éltek emlékekben és felfrissítve mindig új örömet jelentenek az előadóknak és hallgatóságnak egyaránt.

A nagy sikerrel zárult műsor végeztével az őszinte elismerés jeléül nyújtották át a kórus karnagyának, A Magyar Kodály Társaság Emléklapját, további jó munkát, szép sikereket, kívánva.

Márkusné Natter-Nád Klára

Kortárs zene a Trefort Kertben

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Zenei Tanszéke és a Musica Nostra Alapítvány évekként elindította el Kortárs zenei sorozatát.

Az Egyetemi Campus F épületében van a Zenei Tanszék otthona, ahol immáron a városzerte ismert – szépen kialakított Kodály Hangversenyterem – színhelye a gyakran rendezett nemcsak a hallgatók részére úgymond zártkörű, hanem széles nyilvánosságnak helyt adó hangversenyeknek. A főiskola különböző évfolyamú hallgatóinak és a vendégeknek létszáma körülbelül azonos ezen a mindig „telt házas”, barátságos hangulatú koncerteken.

A címben jelzett sorozat célja a mai magyar zene megismertetése és népszerűsítése az egyetemisták, illetve más érdeklődő koncertlátogató közönség számára olyan „barátságos” koncert keretében, ahol az érdeklődők rövid ismertetést is hallhatnak a darabokról, találkozhatnak a zeneszerzőkkel, a koncert után pedig kérdéseket tehetnek fel az előadóknak, sőt egyéni véleményüket is nyilváníthatják.

Négy évvel ezelőtt volt az első előadás, 2008. februárjában, azt követően áprilisban, majd az új tanév kezdetén szeptemberben. E sorok írója abban a szerencsés megtiszteltetésben részesült, hogy valamennyi hangversenyre kapott meghívót, és legtöbb alkalommal részt is vehetett az előadásokon. Így a hiteles krónikás elhivatottságával foglalhatja össze és őszinte elismeréssel részletezheti most 2011-ben az eddigi 11 elhangzott hangverseny tematikáját. Következésképpen minden év első felében volt 2 hangverseny és az őszi ciklusban egy.

Mi a varázsa ennek a rendszeresen visszatérő sorozatnak? A színes változatosság! A meghívó mindig változó alapszíne már felhívja a figyelmet. Legtöbb műsor címet ajánl.

Hangszeres és vokális művek egyaránt szerepelnek, ritkán hallható vagy ritka összeállítású hangszeregyüttesek, szóló énekesek és kórusok. A kortárs zeneszerzőket bemutató gazdag műsor is nagyon változó. Hiszen vannak már nagyon jól ismert, műveiket gyakran bemutatott szerzők, és vannak akik még most haladnak a megismerés útján. Talán éppen itt ismerik meg őket és ezért nagy a jelentősége, hogy nem hagyják magára a hallgatót, hiszen minden műről vagy művészről, koráról, vagy hangszeréről kapnak egy kis tájékoztatást. Kik is az itt elhangzott művek szerzői? Keltsük föl a kedves olvasó érdeklődését:

2008. Az első, *Kortárs zene a Trefort kertben szerzői*: Orbán György, Sugár Miklós Láng István, Hollós Máté, Kocsár Miklós, Tóth Péter. Megszóltalt: zongora, klarinét cselló, hegedű, vibrató és a Musica Nostra Kórusa, jelenlegi és volt tanítványok együttese, Mindszenty Zsuzsánna vezetésével. – A következő meghívókon már egyedi cím is szerepel.

Szerzői est. Barabás Árpád és Horváth Barnabás művei hangzottak el, új bemutatóként is, zongora, fuvola, ének szólisták és Musica Nostra Kórus előadásában.

Elektroakusztikus zene. Az EAR együttes közreműködésével, művészeti vezető Sugár Miklós, a szerzők Faragó Béla, Madarász Iván, Szigeti István, Decsényi János, Sugár Miklós. Hangszeres és kórus művek.

2009. *Furcsa Párok.* – zongora-tuba, cimbalom-kürt, az előadók Bazsinka József, Ivanyickaja Irina, Szakály Ágnes, Varga Zoltán. Akik a műveket komponálták: Szentpáli Roland, Dubrovay László, Budai Erika, Sugár Rezső, Vajda János, Kurtág György Vitalij Bujanovszky, Tóth Péter.

Húrok és hangszálok. Kodály és Kurtág művek, ének, hegedű, gordonka, zongora (Pátkai Imre) szólisták, előadásában, az ELTE Nőikar Szőnyi Erzsébet, Orbán György, Sárosi László műveit szólaltatta meg Erdős Ákos vezényletével, az ELTE Vegyeskar Vytautas Miskinis, Seiber Mátyás és Orbán György műveket énekelt Mindszenty Zsuzsánna vezényletével.

Szerzői est. Tóth Péter és Kovács Zoltán műveiből. Hangszeres és vokális művek hangzottak el, közreműködött a Marczibányi téri Kodály Zoltán Iskola Gyermekekara Őri Csilla és Uhreczky Eszter vezetésével.

2010. *Hommage á Magyar.* Magyar tájakon vándorolva keresve a kapcsolatokat a jazz, a modern zene, népzene, és népi ihletésű improvizációk között. Megszólalt klarinét, tárogató, tilinkó, szaxofon, furulya, nép flóták, Borbély Mihály és Fülep Márk előadásában. Bartók, Farkas Ferenc, Kurtág, Kocsár, Lajtha Sárosi műveiből válogatva.

„Medáliák”. A címadó mű szerzője Bozay Attila, zongorán előadta Dominkó István. Az ELTE Női kar Arne Mellnäs, Cser Ádám, Durkó Zsolt, Dubrovay László műveket, a Vegyeskar Orbán és Vajda János műveket adott elő, vezényelt Mindszenty Zsuzsánna és Erdős Ákos.

Vendég: RONDINO Kamaragyüttes. Karnagya Gémesi Géza. Előadásra kerültek Sárosi László, Sugár Miklós, Dargay Marcell művei és Tornyai Péter: Steichquintett-ősbemutató. A Musica Nostra Énekegyüttes előadásában: Tóth Péter, Zombola Péter és Kocsár Miklós egy-egy műve.

2011. *Kortárs zene harmonikán.* Közreműködők: Ernyei László, Berec Péter, Szabó Ádám – harmonika, Geiger Lajos – bariton. Mindszenty Zsuzsánna vezetésével, A Musica Nostra előadásában: Vic Nees: Stella maris – Magyarországi bemutató.

Az *ELTE Zenei Tanszékének koncertje.* Meghívott vendég: Bazsinka József – tuba. Példamutató a tanárok szereplése növendékeik előtt akiket vonz a jó példa és szárnypróbálgatásaikkal maguk is szólista és zeneszerzői képességeik kibontakoztatására vállalkoznak.

E több évet átívelő sorozat gazdag fantázia, következetes tervezés, tudatos felkészülés eredménye. Aki mindezt nemcsak megálmodta, hanem meg is szervezte *Dr. Mindszenty Zsuzsánna* az ELTE docense, a Musica Nostra Kórus karnagya.

Kérdezzük meg Őt személyesen.

Mi indította el e sorozat gondolatát?

Két és fél évtizede tanítok az ELTE BTK Zenei Tanszékén. Az utóbbi években egyre inkább azt tapasztaltam, hogy a diákok keveset járnak koncertre- sajnos nagyon elfoglaltak, nehezen jutnak el egy-egy helyszínre. Különösen a kortárs zene iránti érdeklődést hiányoltam. Úgy érzem, nagyon fontos, hogy a jövő zene-pedagógusai mindenképpen figyelemmel kísérjék a napjainkban születő zenét. Gyakran nem könnyű megérteni, megközelíteni a kortárs zeneszerzők műveit, de hiszek benne, hogy minél nyitottabban figyelünk rájuk, és minél több kortárs zenét hallgatunk, annál közelebb kerülünk hozzá. Ezért született meg az ötlet: rendezzünk korárs zenei koncerteket a tanszék kitűnő koncerttermében így „házhoz jön” a hangverseny. S ha még a szerzőket is rá tudjuk venni, hogy jelen legyenek az előadáson, sőt- beszéljenek a műveikről- ez mindenképp csábító lehet minden „zenész-palánta” számára.

Milyen elvek alapján épül fel e tematika ?

Fontos a változatosság. Szeretném, ha a diákjaink találkoznának valamennyi zeneszerző generáció műveivel, az idősebbekkel is, de az egészen fiatalokéval is. Ezért rendezünk esetenként szerzői esteket, illetve „páros szerzői estet”- általában két egymáshoz közelálló gondolkodású zeneszerző műveivel. (Tóth Péter-Kovács Zoltán, Madarász Iván-Sugár Miklós)

Vannak előadói estek, amikor olyan hangszeres művészeket szólítunk meg, akik elkötelezett kortárs zenei előadók. A változatosságot ezen a téren esetenként a különleges hangszeres vagy hangszerösszeállítások jelentik (cimbalom- kürt, tuba-zongora, stb).

Minden évadban a legutolsó koncert közreműködői az ELTE BTK Zenei Tanszék tanárai és diákjai. A tanév során megtanult kortárs művek kerülnek előadásra- és azt kell mondjam, hogy általában ennek a koncertnek van a legnagyobb sikere!

Az oktatás és kultúra szerény körülményei között hogyan valósíthatók meg a tervek?

Évente pályázom a Musica Nostra Alapítvány segítségével a szerzői jogokat képviselő alapítványhoz, az ARTISJUS-hoz. Ezúton is köszönetet mondok nekik, hiszen eddig mindig jelentősen támogatták a sorozatot.

A visszajelzések milyen erőt nyújtanak a folytatáshoz?

Az eddigi 11 koncert minden esetben „telt-házás” volt. Merem remélni, hogy értelme van egy ilyen sorozat további folytatásának., még akkor is, ha néha kételyek merülnek föl a hallgatóságban egyik-másik darabban kapcsolatban. Engem nagyon érdekel a kortárs zene. Hiszek benne, hogy aki önmaga is zenével fog foglalkozni, netán zenét fog tanítani az iskolában, annak nem csak a régi korok zenéjét kell ismernie, hanem véleményyt kell formálnia a saját kora muzsikájáról is. Márpedig csak akkor lehet

véleményünk, ha megfelelő rálátásunk van, sok mindent ismerünk, amiből aztán kikristályosodik, hogy mi az, amit szeretünk, s mi az, amit nem. Épp ezért biztatom a diákjaimat, hogy hallgassák meg a koncerteket, és nem baj, ha valami nem tetszik. A lényeg, hogy gondolkodjanak arról, amit hallanak, és raktározzák el az emlékezetükbe. Az igazán tehetséges szerzők és az igazán jó művek mindenképpen meg fogják találni az utat a hallgatósághoz.

Köszönöm ezt a meggyőző, személyes hangú megnyilatkozást.

Örömmel közölhetjük, hogy folytatódik e sorozat, és október 19-én, ismét egy *Szerző-párossal* ismerkedhetnek meg a koncertlátogatók.

További eredményes munkát és sok sikert kívánunk a Trefort kerti Kortárs zene hangversenyekhez!

Márkusné Natter-Nád Klára

LEMEZÚJDONSÁGOK

Kodály: Múdalok **Art Songs for Voices & Piano** HCD 32555-56

Örömmel hallgattam az összkiadású Kodály sorozat két új CD-jét, a Múdalokat.

Nem szükséges külön mondanom, milyen gyakran említi Kodály írásai-ban is az emberi hang fontosságát, mint a mélyebb zenei műveltség alap-ját. „Ingyenes és mégis a legszebb hangszer lehet, ha magunk is úgy akarjuk.” mondja. Erre a gyönyörű hangszerre írott műveit jelentette meg a Hungaroton Classic kiadó.

Ha Kodály vokális műveire gondolunk, elsősorban kórusművei jutnak eszünkbe, de nem szabad megfeledkeznünk szóló énekhangra írott dalairól, amelyek a dalirodalom remekműveinek sorába illeszthetők. Zongorakíséretük nem csupán kíséret, hanem a mindenkori hangulatot kifejező, a mélyebb ábrázolást segítő, olykor önálló életet élő szólam szerepét tölti be.

Amikor hallgatjuk pl. Op. 1-es Énekszó c. ciklusának második dalát *Korondi Anna* előadásában, szinte látjuk a repkedő madárkát, közeledését és távolba röppenését, valóságos képet fest a zene. A két ének (op.5) *Ady* dalában „Sírni, sírni, sírni” ugyancsak látni véljük a temetési menetet, s valósággal halljuk a „síri hangok mély zúgását”.

Kedvenc dalaim közé tartozik a négy dal *Nausikaa*-ja, a CD-n *Meláth Andrea* előadásában szólal meg. A pentaton és unisono dallam a maga egyszerűségével vezeti be, rajzolja elénk a tengerparton álldogáló, elhagyott leányt. A dal végső kicsengése, az „irigylem a holtakat” szöveg után fagyosan markol a szívbe az alaphangnem e-moll és az oktáv hangközt felező, távoli érzést keltő B-dúr váltakozása. Az egyik leggyakrabban hallott Kodály dal, megunthatatlan, mindig újra felfedezhető.

Hosszú, mélázó zongora előjáték vezeti be, előadója *Jandó Jenő*, a Berzsenyi versre írott „A közelítő tél” c. dalt. Az énekszólám a végén ismét átadja szerepét a zongorának. A zene a hangszeren megszólaltatott, elmúlást sejtető búcsú hangjaival zárul. A zongora- és énekszólám ilyen szoros összefonódása *Hugo Wolf* és *Richard Strauss* dalaiban is felfedezhető. A dalok érzelmi kitörései utóbbi szerző szárnyaló dallamíveit juttatják eszembe.

Kodály valamennyi vokális művére jellemző, a nyelvész *Mester* által választott, mindenkor igényes tartalommal, mély mondandóval rendelkező szöveg. A kiadvány dalainak egy kisebb része népi szövegekre készült. A többi *Balassi Bálint*, *Kölcsey Ferenc*, *Berzsenyi Dániel*, *Csokonai Vitéz Mihály*, *Arany János*, *Ady Endre*, *Balázs Béla*, *Móricz Zsigmond* és ismeretlen költők ihlették.

Az Epigrammák eredendően szöveg nélküli gyakorlatok énekhangra, vagy hangszerre. *Kistétényi Melinda* kitűnő hangulati ráérzéssel szavakba foglalva, előadható dalokká tette a kilenc darabból álló kis ciklust.

Az utolsó dal *Janus Pannonius* latinul íródott szövegére készült. (Fordítása a CD-hez mellékelt füzetben.) Különlegesség az első alkalommal megjelenő, *Balázs Béla* verseire írt „Három dal” *Brickner Szabolcs* tolmácsolásában.

A „Műdalok” előadói kiváló énekesek: *Korondi Anna*, *Meláth Andrea*, *Németh Judit*, *Brickner Szabolcs*, *Kovács István*, *Orendt Gyula*, *Szegedi Csaba*. Valamennyien kitűnő szövegmondással teszik érthetővé és élménynyé a dalok előadását. Élmény a két zongorista, *Virág Emese* és *Jandó Jenő* közreműködése is.

A CD-hez mellékelt füzet összeállítása *dr. Ittész Mihály* gondos munkáját dicséri.

Szívből ajánlom minden daléneklést kedvelő zenehallgató figyelmébe ezt a Kodály összkiadás sorozatban megjelent CD-t.

Somorjai Paula

Pécsi Concerto

Egy régen várt könyv ünnepélyes bemutatásának örülhettünk 2011. június 2-án a pécsi Kodály Központ hangversenytermében. A pécsi Alexandra Kiadó jelentette meg **Pécsi Concerto** címmel a „Fejezetek Pécs zenetörténetéből” valamint „Világhírű külföldi, magyar és helyi zeneszerzők kapcsolata Péccsel és Baranyával” alcímeket viselő 800 oldalas művet, mely egyúttal Pécs város zenei életének múltját és jelenét is bemutatja. A kötetet több órányi hanganyag (CD-melléklet) színesíti, teszi értékeesebbé.

A két kiváló zenei szakember, *Ivasivka Máttyás* és *Kovács Attila* tollából megjelent könyv bemutatója méltán aratott nagy sikert, melyet a Péccsel kapcsolatban álló zeneszerzők egy-egy művének élő illusztrációja színesített. A Pécsi Bartók Béla Leánykar, a Bartók Férfikar, a Pécsi Kamarakórus és a Mecsek Kórus tolmácsolásában.

Az értékes könyv bemutatóját megelőzte pár héttel korábban, a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma Dísztermében rendezett hangverseny,

Kórusmuzika Pécsett

Székelly László, a *Kultúra-Ért Értékközvetítő Alapítvány titkára* köszöntőjét követően *dr. Hoppál Péter* karnagy, országgyűlési képviselő nyitotta meg a koncertet. A fellépő kórusok pécsi, illetve a Péccsel szoros kapcsolatot kialakító zeneszerzők műveit szólaltatták meg. Az ünnepi estet *Kovács Attila*, a *Pécsi Concerto* egyik szerzője konferálta élményszerűen, több utalást is téve a felhangzó művekre, azok szerzőire, előadóira és a hamarosan megjelenő könyvre.

A házigazdák nevében az elmúlt évi Helikonon Fődíjat és az Éneklő Ifjúságon az „Év Kórusa” címet elnyerő *Laudate Vegyeskar* és a *Fiú Kamarakórus* kezdte a műsort – *Havasi Gábor* vezényletével. A Debrecenben végzett fiatal karnagy szellemiségében és színvonalában is folytatja azt a munkát, melyet elődje, Nagy Ernő karnagy úr -hosszú éveken keresztül-rendkívüli magaslatokra emelt. Mindkét kórus szép hangon, biztos intonációval szólaltatta meg a Ciszterci Salve Reginát, majd a Székesegyházi

Énekiskola alapítójának (1888), Glatt Ignácnak Lauda Sion c. kompozícióját. A korán elhunyt kiváló zeneszerzőnek és karmesternek, Pásztai Miklósnak elsősorban Tillai Aurél és Dobák Pál kórusain keresztül volt élő pécsi kapcsolata, de Kertész Attila és Nagy Ernő kórusai is több művét mutatták be az évek során. Erre emlékezettek minket a gimnazisták Pásztai Lamentójának átélte, hatásos előadásával.

A sok nemzetközi és magyarországi sikert elért *Mecsek Kórus* dr. Várnai Ferenc KÓTA-díjas zeneszerző Petőfi versére írt „Felköszöntés” c. hatásos művével kezdte szereplését, majd alapító karnagyuk, dr. Hegyi József: A hetényi keskeny árok c. népdalfeldolgozását mutatták be – tisztelegve egyben a néhai tanszékvezető emlékének.

Liszt: Missa Choralis két tételének elhangzása kapcsán a műsorvezető részletesen beszélt Liszt 1846-os pécsi tartózkodásáról. Említést tett az Esztergomi Mise történetéről, mely eredetileg pécsi mise lett volna Scitovszky püspök kérésére. A püspököt 1849-ben esztergomi érsekké nevezték ki, így – a pécsi polgárok bánatára – Liszt 1856-ban, az újjáépített esztergomi bazilika felszentelése alkalmából váltotta be ígérétét.

A Missa Choralis két tétele után Várkonyi András ifjú pécsi zeneszerző győztes pályadíjas kompozíciója következett *Suscipe Domine* (Loyolai Szent Ignác imája) címmel. A szuggesztív előadás nagy sikert aratott, majd Tillai Aurél: *Zengő felett* c. kiváló népdalfeldolgozása zárta a Mecsek Kórus műsorát. A *Kertész Attila* Liszt-díjas karnagy vezette kórust *Körtési András* zongoraművész kísérte, a szótól *Ferk Zoltán* énekelte.

Egy ígéretesen fejlődő kórus, a *Szent Mór Iskolaközpont Női Kamarakórusa* volt a következő fellépő kórus *Kopjár Anikó* vezényletével. A katolikus iskolaközpontban fiatal, tehetséges tanárok vezetésével kiemelkedő zenei nevelőmunka folyik. Ezt reprezentálta a rövid pályafutása ellenére is szép hazai és külföldi sikereket felmutató, plasztikus, kiegyenlített, üde hangzással éneklő kamarakórus. Repertoárjukban Liszt, Bartók és Tillai művek szólaltak meg.

A 38 éve működő *Bartók Béla Leánykarnak* a pécsi Kodály Zoltán Gimnázium ad otthont. A külvárosi iskola 1982-ben Kodályné Péczy Sarolta hozzájárulásával vehette föl a Mester nevét Kodály Zoltán és Pécs szoros kapcsolatának, valamint az akkor már 10 éve működő Bartók Leánykar kiemelkedő sikereinek köszönhetően. Műsorukban utaltak az előző Erkel – évre Erkel Szózatának eléneklésével. Majd a Pécsi Concerto másik szerzőjének, Ivasivka Mátyásnak a hatásos kánonja következett, melyet Janus Pannonius mély erkölcsi tartalmat hordozó versére komponált. A neves karnagy mellesleg a pécsi ének-zene tagozatos gimnázium szervezője, elindítója volt 1963-ban. A műsorban harmadikként felhangzó művet Tillai Aurél a Leánykarnak ajánlotta Kodály Zoltán születésének 125. évfordulója alkalmából. A Fodor András versére írt Énekmondó az együttes legutóbbi lemezén is szerepel.

Kovács Attila zenei szerkesztő konferanszában Bartók Béla 1923. október 30-i pécsi koncertjéről is megemlékezett, miután felcsendült Bartók rendkívüli felkészülést igénylő három tételes, zongorakíséretes műve, a *Falun* (kísért: Körtési András). Megemlítendő, hogy a *Falun* 1975-ös pécsi bemutatója is a Leánykar nevéhez fűződik.

Karai József zeneszerző erős szállakkal kötődik Pécshez, hiszen középiskoláit itt, a jezsuiták Pius Gimnáziumában végezte. A *Kertész Attila* alapító – karnagy vezényelte kórus értékes, igényes műsorát Karai különleges hangeffektusokat felvonultató, aleatórikus műve, az *Éjszaka* (Beney Zsuzsa verse) zárta óriási közönségsikerrel. Az énekes szólisták Sente Melinda, Lantos Judit és Dobó Nadin voltak.

A legtöbb hazai és külföldi trófeát magának tudó pécsi énekkar a *Pécsi Kamarakórus* Tillai Aurél Liszt- és Magyar Örökség Díjas karnagy vezetésével megidézte a 19. század első felének legjelentősebb pécsi zeneszerzőjét, Lickl János Györgyöt, aki egyben a Székesegyház karnagya is volt. Közel negyven éves pécsi pályafutása alatt 149 művet alkotott, köztük a Requiemet, melynek Sanctus-Benedictus tételét dr. Kopjár Gábor orgonakíséretével adta elő a Kamarakórus. Majd *Tillai Aurél* saját műve következett, idézzük a zeneszerzőt: „Én általában praktikus céllal írtam műveimet, nagy részét a saját együttesemnek, hogy a Kamarakórus valamelyik koncerten elénekelhesse, kisebb részét felkérésre néhány kollégámnak, vagy barátomnak.”

Legutóbb a Pécs Cantat tiszteletére jelent meg a szerző legújabb köteté „36 kórusmű” címmel. Ezekből a kompozíciókból szólaltatott meg kettőt az együttes: Tavaszodik (Áprily versére) és Stabat Mater. Az invenciózus előadásokat hosszan tartó vastappsal jutalmazta a közönség. Az együttes programjának, de egyben a teljes koncertnek méltó befejezést adott Bárdos Lajos: Szeged felől c. kórusművének előadása. Bárdos tanár úr szoros kapcsolatot tartott Péccsel, baráti szálak fűzték Tillai Aurélhoz és kórusához. Itt tartózkodásának emlékezetes napjaira, óráira mindig nagy tisztelettel és szeretettel emlékezik Pécs zenésztársadalma és emlékezett ennek az estnek a közönsége is.

Ez a felejthetetlen élményt nyújtó áprilisi kóruskoncert szép példája volt egy város kulturális örökségének, értékeinek színvonalas bemutatására, továbbá szép példája volt a város jeles énekkarainak összefogására.

Gungl Rita

MEGEMLEKEZÉSEK

A Magyar Kodály Társaság vezetősége és tagsága nevében szomorú szívvel búcsúzzunk, és emlékezünk, hallottainkról

Kerecsényi László

Főiskolai ének-zenetanár, karnagy, hosszú évtizedeken át a Budapesti Tanítóképző Főiskola tanszékvezető tanára. A Magyar Kodály Társaság alapító tagja. 2011 július 10-én életének 94. évében csendesen elhunyt. Búcsúztatása augusztus 5-én a kelenföldi Szent Gellért altemplomban volt, gyászmise keretében.

Emlékét tisztelettel őrizzük.

Sapszon Ferenc

Karnagy, főiskolai docens. Kiváló Művész, Liszt-, Bartók-Pásztory-díjas, Magyar Örökség-díjas, Budaörsi Díszpolgára, címzetes egyetemi tanár.

2011 augusztus 4-én, 82 éves korában elhunyt.

Életében a magyar kóruskultúra ügyét szolgálta, az MRT Énekkarának, valamint szegedi, budapesti, budaörsi, szlovákiai kórusoknak vezetője. Közösségépítő, szerető szívű, igaz jó barát volt.

Temetése augusztus 24-én az Avilai Nagy Szent Teréz templomban szentmise keretében volt. Közreműködött a Magyar Rádió Énekkara, a Budaörsi Pro Musica Énekkar, a Kodály Zoltán Kórusiskola

Énekkara. Több méltató, búcsúztató beszéd hangzott el a zsúfolásig megtelt templom meghatott közönsége előtt.

Kedves Magdi néni,
kedves gyászoló család, gyászoló kollégák, tisztelt gyászoló gyülekezet!

A 61 éves Rádióénekkar történetének több mint 30 évi munkája és annak eredménye Sapszon Ferenc személyéhez kötődik. Nekem jutott az a megtiszteltetés, hogy a Magyar Rádió Énekkara nevében búcsút vegyek szeretett karnagyunktól,

A rá jellemző munkát és a vele töltött időszak erényeit legjobban talán az énekkar 50. jubileumi évkönyvének sorai adják vissza. Jánoky Judit és Lipták Mária tollából:

„Mesterségének címere” volt az énekkar. Mondhatnánk így ez volt az élete.

Pontosan tudta, hogy a mesteri betanítás ismérve, titka nem kis részt: a pontosság, a tiszta intonáció. Ez persze nyilvánvaló, enélkül nincs zene, ám megkövetelni és „előállítani” az ilyen muzsikát egyáltalán nem könnyű. És tiszta éneklésre készítetett bennünket, lett légyen az előadandó mű opera vagy oratórium, klasszikus alkotás, vagy a legmodernebb, népdal vagy akár operett. Sapszon Ferenc ma talán kissé „drákói” fegyelemnek tetsző körülményeket teremtett, mert váltig állította, minden igazi mű egyik lényegi tulajdonsága a belső fegyelem. Aki ezt nem érti, aki a produkció előadására nem képes összeszedni magát, az nem közelíthet a zenemű tökéletes előadásához.

Ám nemcsak fegyelmet követelt, hanem figyelmet is kért hozzá. És azt is tudta: mindennek megvan a maga ideje. Tudta, hogy miképpen kell „formába hozni” együttesünket, és tudta, mikor kell felhagyni a szolgálattal, mert lankad a fegyelem. Mindennek tulajdonítható, hogy irányításával nem csupán mi lehettünk biztonságban, hanem voltak olyan dirigensek- hogy csak kettőt említsünk: Ferencsik János és Lamberto Gardelli-, akik kifejezetten az ő felkészítésére bízták magukat. Mondhatnánk, szinte vakon. És nemcsak a régieket dolgozta fel professzionista alapossággal. A legmodernebbeket is kellő analízis után szintetizáltatta velünk. – Mesterfokon harminc évig ellátta hivatalát.”

Nyugdíjba vonulása után is rajtunk tartotta szemét, fülét, és érezhettük, nagyon szeret bennünket.

Kedves Feri!

Te már találkoztál a Magyar Rádió Énekkara nagy családjának előre ment tagjaival, akiktől már eddig el kellett búcsúznunk. Búcsúzom most Tőled az itt maradt művészársaim nevében, – azok nevében is, akik ma már nem vesznek részt az énekkar napi munkájában, és azokéban, akik a mai napig aktív tagjai az együttesnek, – az oly sokszor énekelt liturgikus mondattal:

„Et lux perpetua luceat ad te.”

Oláh Gábor

Hangverseny Vajda Cecília, emlékére

2011. április 15-én, Londonban a Bartók-Pásztory díjas művésztanár munkásságához méltó nagyszabású, *“In memoriam Vajda Cecília”* hangversenynek adott megtisztelő helyet londoni Nagykövetségünk.

2010. novemberében *Mary Scone-Roberts*, Vajda Cecília tanárnő hűséges munkatársa és betegségében odaadó ápolója, kért fel, hogy szervezzem meg a hangverseny előadói gárdáját és a műsort.

A Magyar zenei élet rangos művészeiből választhattam azokat, akik Vajda Ceciliával még életében szakmai kapcsolatban voltak. Így esett a választás Lantos István, Vásáry Tamás zongoraművészekre, Berkesi Sándor karnagyra, debreceni Kántus-ból válogatott 14 tagú kórusával.

A fiatal generáció sikeres ifjú művészeiből Banda Ádám hegedűművész, Falvai Katalin zongoraművész és Szakács Ildikó énekművész személyében tisztelgett az Alma Mater egykori növendéke majd későbbi tanára emléke előtt.

Nagykövetségünk díszterme – *Mary Scone-Roberts* fáradtságot és anyagi áldozatot nem ismerő munkájának köszönhetően – ünnepelőbe öltözött: hatalmas sárga és fehér rózsákkal, fehér liliomokkal s egy kiváló Steinway zongorával várta a művészeket és a számozott meghívóval bíró közönséget. Hiába volt a gondos előkészítés, a teremben körben két sorban is álltak a valamikori tanítványok, tisztelők, újságírók és művészbárátok: Írországból, Skóciából, Walesből, a Menuhin iskolából, az ország számos városából és Londonból, Sass Szilvia Franciaországból. A fogadóteremben Vajda Cecília munkásságát bemutató képkiallítás várta a hallgatóságot. Mindenki felfedezhette magát.

Nagy megtiszteltetés volt, hogy Gilbert de Greve, a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke, Csák János Magyar nagykövet köszöntője után gyönyörű beszédben méltatta Vajda Ceciliát. Nagyon megható elismerést jelentett Szőnyi Erzsébet, a Magyar Kodály Társaság elnöke levele, melyet megadtattam felolvasnom.

A hangverseny műsorát akár Vajda Cecília is rendelhette volna. Bartók 15 Magyar Parasztdal – Lantos István előadásában, Bartók II. Rapszódia-át Banda Ádám és Falvai Katalin játszották el páratlan felkészültséggel és bámulatosan magyarul.

Vásáry Tamás Kodály Marosszéki táncok c. művét adta elő – ezen az egész terem csendesen nyelte a könnyeit, mert egytől-egyig tudtuk, hogy ez a mű mennyire kedves volt a Tanárnőnek.

Szakács Ildikó az érett művész hangján énekelt s amikor a Csitárit elkezdte bizony nem sikerült a sírást visszafojtani: a Zulu származású Rosetól, a walesi hárfaművész Shanidig sírt az egész terem (ez a Magyar népdal több mint 20 éven át a kurzusaink búcsúzója volt). A Kántus Bartók Huszárnóta, Senkim a világon, Kodály Ádventi ének c. műveket énekelte, mégis az est koronája Kodály Esti dala volt. Nem volt a növendékei között egyetlen egy sem, aki ezt a kórusművet ne tanulta volna vezényelni és énekelni Vajda Cecilia 42 évi tanári és előadóművészi élete során. Ó! Ez annyira szép befejezés volt, hogy azt éreztem – Vajda Cecilia velünk van. Ezt szinte a jelenlévők mindegyike megjegyezte. Hála és köszönet érte a fellépő művészeket illeti!

Magamban azon szomorkodtam, hogy Vajda Cecilia, aki 1967-től haláláig a Bartók–Kodály művek elismert megszólaltatója volt, tanított, vezényelt, (lemezei tanusítják) szöveget fordított, Londonból is konzultált Bárdos Lajossal, Farkas Ferencsel műveik szövegfordításairól. Miért, hogy csak a halálos ágyán hallhatta meg tőlem a Bartók–Pásztory díj oklevele Magyar szövegét? Miközben „ébren tartottam” és hallgatta az őt méltató gondolatokat, mosoly volt az arcán, de abból könnyű volt kitalálnom, hogy örömét már az égiekkel osztja meg.

Londoni lakásán megfordultam néhányszor, láttam, hogy szobája falán összesen két csaknem egymásra tekintő kép van, Bartók Béla és Kodály Zoltán, alattuk kis elegáns asztalon nagy váza, benne mindig friss virág.

Puskásné Ispán Franciska

Londonban járt a Kántus

Ez év januárjában a Debreceni Református Kollégium Kántusa meghívást kapott Londonból, hogy 14 fővel és karnagyával, *Berkesi Sándorral*, közreműködjön azon az emlékkoncerten, melyet a londoni Magyar Nagykövetségen rendeztek meg 2011. április 15-én, Vajda Cecília professzor aszszony emlékére.

Vajda Cecília a Liszt Ferenc Zeneakadémián szerzett karvezetés diplomát 1946-ban, majd ugyanitt tanított vezénylési gyakorlatot 1952-től. Később a Magyar Rádió Énekkarának karnagya és művészeti vezetője lett. 1965-ben Kodály Zoltán ajánlásával került Londonba, ahol a magyar zenei nevelést, a Kodály-módszert ismertette meg az angol szakmával, illetve később Cardiff-ban is tanított.

2009-ben megkapta Bartók–Pásztory-díjat

Mi, vagy inkább ki az összekötő kapocs a Kántus és Vajda Cecília között? Nem más, mint hogy a Kántus karnagyát, Berkesi Sándort is ő tanította karvezetésre a Zeneakadémián, aki erről így emlékezett vissza a londoni koncert kezdetén elhangzott köszöntő beszédében:

„Több mint 40 év távlatából próbálom előhívni a legelevenebb emlékeket, a legjellemzőbb, máig ható élményeket. 1962: az első izgalommal teli karvezetés órák, a Rádióénekkar tekintélyes karnagyával. Rögtön megismerhettük kiegyensúlyozottan közvetlen, de határozott egyéniségét, amely párosult egy szimpatikus távolságtartással, kimért hanghordozással. Öltözködése mindig eleganciát sugárzott. Az évfolyamból sokan elmondhatjuk, hogy a karvezetés technikájának alapelemeit nagy precizitással tanította meg nekünk, ugyanakkor segítséget, ösztönzést adott a művészi megvalósítás egyéni kibontakozásához. Diplomahangversenyeinkre, de évfolyam koncertjeinkre is sokszor javasolt Kodály műveket. Hogy a Mester 3 hónappal a halála előtt megtisztelte a diplomahangversenyünket, túl azon, hogy az Óda a Muzsikához, és a Pange lingua című kompozíciók elhangzottak tőle, a Tanárnő tekintélyének szólt. Amikor megtudtuk, hogy miután bennünket végigvitt, misszióját Angliában folytatja, büszkén emlegettük, ott is méltó nagykövete lesz a 20. századi magyar zenének, zenepedagógiának. (...) Vajda Cecília Tanárnő szakmai, művészi, emberi példáját, útmutatását hálás szívvel őrizzük, és azon leszünk, hogy továbbadhassuk tanítványainknak, az utánunk jövő nemzedékeknek.”

A Kántusnak is volt lehetősége találkozni Vajda Cecíliával: az 1984-es angliai kórusúton az ő közbenjárására kaptunk lehetőséget a St. Martin in the Fields hagyományos déli koncertjén fellépni. Vajda Cecília így írt akkor a Kántus emlékkönyvébe: *„Nagy öröm volt számomra a Debreceni College Choir londoni hangversenye. Olyan nívót képviseltek, amelyre az itteni amatőr kórusmozgalomban alig találok példát. Jó volt bizonyítva látni, hogy a zenéléshez jó eszközök mellett fegyelmezett magatartás is szükséges.”*

A Kántus számára igen megtisztelő volt tehát a felkérés és nemcsak Vajda Cecília személye, hanem a többi közreműködő zenész miatt is. A koncertet Vásáry Tamás zongoraművész előadása indította, Kodály Marosszéki táncok című művét adta elő. Szintén zongorán hallhattuk Lantos Istvánt, a Liszt Ferenc Társaság elnökét, majd Banda Ádám hegedűművész játszott két Bartók-darabot, illetve Szakács Ildikó énekelt Kodály által feldolgozott dalokat, őket Falvai Katalin kísérte zongorán. Ebben a társaságban énekelni kitüntetés volt a Kántusnak. Igyekezünk is felnőni a feladathoz, az egyéb programok között szakítottunk időt külön próbákra is a „kiscsapat”-tal. Ahogy a többi fellépő, mi is Bartók és Kodály-darabokat énekelünk. Bartóktól a *Huszárnótát*, és a *Senkim a világon* kezdetű kórusművet, Kodálytól a *Fölszállott a pávát*, az *Adventi éneket*, a *121. genfi zsolttárt* és az *Esti dalt*. A hangverseny nagy élmény volt közönségnek és közreműködőnek egyaránt.

A szervezésben külön kiemelkedik *Mary Skone Roberts* szerepe, aki egykori tanítvány és kolléga lévén elkötelezetten tartja életben Vajda Cecília emlékét és munkásságát.

Ez a londoni „kiszállás” ugyan rövid volt, pénteken korán repültünk ki, és szombaton késő este már jöttünk is haza. Sajnos a létszám meghatározása miatt csak kevesen vehettünk részt benne, mégis maradandó élményt hagyott: új ismeretségek születtek, hiszen sok zenetanár és karvezető volt a hallgatóság soraiban Londonból és Cardiffból, valamint szombaton egy gyors városnézésre is volt lehetőségünk. Köszönettel és hálával tartozunk lebonyolítójának és vezetőjének Ispán Franciska tanárnőnek.

Szabó Gergőné Nagy Beatrix

KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS A 2010-ES ÉVRŐL

**A Magyar Kodály Társaság 2011. május 13-án, délután,
a Kodály Zoltán Emlékmúzeum előadótermében
tartotta éves közgyűlését.**

Szőnyi Erzsébet elnök köszöntötte a megjelenteket, megköszönve *Kodály Zoltánné*, és *Dr. Bónis Ferenc* korábbi MKT elnök, *Dr. Tóthpál József*, a Muzsikus Fórum elnöke, *Gilbert de Greeve*, a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke megjelenését.

Felkérte a Kodály Intézet két hallgatóját, hogy adják elő ez alkalomra összeállított műsorukat:

Kodály: *A csitári hegyek alatt*; Liszt-Heine: *Loreley*; *Kínai népdal-feldolgozás*. Előadók: *Zhang Zhang* (Kína) – ének, *Helena Almeida* (Portugália) – zongora.

A közgyűlés érdemi munkájának megkezdése előtt egy perces néma felállással tisztelgett a közgyűlés az elmúlt időszakban elhunyt tagjaink emléke előtt. – *Lukács Ervin, Straky Tibor, Csik Miklós, Erdős János, Kis Ilona, Ferencz Miklós, Szatmár Lászlóné, Péczeli István, Voit Krisztina, Csicsery Rónay István, Huszár Klára és Szabó Helga.*

Elnöki beszámoló

A Magyar Kodály Társaság az alapszabályba foglaltak szerint *Kodály Zoltán életművének széleskörű megismertetéséért és zenei művelődési eszméinek minél teljesebb érvényre juttatásáért tevékenykedik*. A Magyar Kodály Társaság működésének jellegét tekintve egyszerre *szakmai és közművelődési egyesület*. Mint közhasznú szervezetnek, szolgáltatásainknak egy része tekinthető csak belterjesnek (pl. egy-egy szűkebben szakmai tanácskozás), rendezvényeink egyébként nyilvánosak. Rendezvényeinken nemcsak közönségként, hanem közreműködőként is számítunk külső személyekre. Pl. a fiatalok számára rendezett népdalversenyen, kórushangversenyeken. Egyes rendezvényeink pedig más szervezetekkel, intézményekkel való együttműködésben valósulnak meg: a MKT vagy kezdeményező, fő szervező, vagy támogatóként, társrendezőként csatlakozik mások által szervezett eseményekhez.

Kiemelkedően jó az együttműködés a KÓTÁ-val. A más szervekkel való együttműködésnek különösen nagy jelentősége van vidéken, többek között a műkedvelő énekkarok patronálásában és a fiatalok tágabban értelmezett zenei nevelését szolgáló alkalmakkor (Éneklő Ifjúság). Rendezvényeink helyszínei elsősorban a fővárosban, illetve a vidéki tagcsoportok „székhelyein” – Kecskeméten, Nyíregyházán, Pécsen, Szegeden és Veszprémben – vannak.

Évente négyszer megjelenő folyóiratunk, *A Magyar Kodály Társaság Hírei*. A lap időszerű beszámolók és megemlékezések mellett kisebb tanulmányok közlésével is hozzájárul a tagok zenei-szellemi gazdagodásához. A lapot tagjaink, szakmai partnereink, társintézmények kapják, nyilvános terjesztésre nem kerül.

Áttételesen összességében több ezres közönséget érnek el programjaink.

A minél szélesebb közönséggel való kapcsolattartást lesz hivatott szolgálni a 2010 végén már a megvalósítás útjára lépett honlapunk. Ennek jelentőségét növeli az a tény, hogy a közmédiával csak eseti a kapcsolatunk, de *a tagcsoportok rendezvényeiről a helyi nyomtatott és elektronikus sajtó rendszeresen hírt ad*. (Pl. a Terézvárosi TV bemutatta a Kodály 125 című kiállításunkat, a kecskeméti KTV és a helyi internetes újság beszámolt a 2010. december 15-i emlékhangversenyéről, stb.)

2010-ben a következő közhasznú tevékenységet folytattuk:

Budapest – központi. Március 6-án megemlékezés Kodály Zoltán halálának évfordulóján. Május 14-én *közgyűlés* volt (a 2009. évi közhasznúsági jelentés elfogadása), melyhez gyermekkar és ifjú népzenezők közreműködésével kis hangverseny kapcsolódott.

November 13-án megrendeztük a *Kodály nevet viselő iskolák első országos kamaraének találkozóját* a terézvárosi Eötvös 10 Művelődési és Közösségi Színhelyen. A fellépő énekes csoportok városai: Budapest, Debrecen, Gyál, Kaposvár, Kecskemét, Salgótarján, Szolnok, Tatabánya. A résztvevők száma kísérő tanárokkal együtt kb. 100 fő volt. Ugyanakkor bemutattuk a „Kodály 125” című kiállításunkat, mely egészen 2011. január végéig volt látható. Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója alkalmából *Erkel, Kodály, népzene* címmel állítottunk össze hangversenyprogramot, melyet – a Balassi Intézet pályázatán elnyert támogatásának köszönhetően – ugyancsak november 13-án mutattunk be Budapesten, majd december 3-án Gyulán, Erkel szülővárosában.

December 16-án, névadónk születési évfordulóján megemlékezést és hangversenyt tartottunk a Kodály Emlékmúzeum előadótermében.

Karvezető tagtársaink kórusaikkal az év folyamán számos hazai és külföldi rendezvényen (verseny, fesztivál) szerepeltek sikerrel, mások pedig különböző zenepedagógiai vagy zenetudományi konferenciákon tartottak előadást (pl. márciusban Debrecenben a Bárdos Szimpóziumon, októberben a kecskeméti Kodály Intézet jubileumi konferenciáján; novemberben a Karvezető Konferencián, Budapesten). Az Andor Ilona Baráti Kör Kodály Zoltán Női Kara erdélyi szakmai kiránduláson vett részt.

A vidéki tagcsoportokról:

Kecskemét, Kodály szülővárosa önkormányzata a Kodály Örökség Programon keresztül segítette a helyi rendezvények szervezését. 2010-ben négy alkalommal tartottak továbbképzést az iskolai énektanároknak, decemberben pedig az Erkel bicentenáriumhoz és Kodály születési évfordulójához kapcsolódó hangversenyre került sor.

Szeged. A hagyományos évforduló megemlékezéseken túl a MKT helyi tagjai a város és megye kóruséletében és szakmai rendezvényein képviselték társaságunkat.

Pécs–Baranya. Tagcsoportunk számára is különösen gazdag programot hozott a Kulturális Főváros eseménysorozata. Tagtársaink és kórusaik részt vettek a nemzetközi találkozók, kurzusokon, szerepeltek a Kodály Kulturális Központ megnyitó hangversenyén. Megrendezték a megye fiatal népdalénekesinek versenyét Kodály születési évfordulója tiszteletére.

Nyíregyháza – Szabolcs-Szatmár-Bereg megye. Előadássorozattal emlékeztek meg az év fontos zenei évfordulóiról. Közös népdalórákat szerveztek az őszi időnyben. December 16-i hangversenyükön felidéztek Kodály 1910-ben tartott első szerzői estjének műsorát.

Veszprém megyében a zenei művelődés fehér foltjait kívánják felszámolni: a legszélesebb közönséget célozták meg a kistelepüléseken tartott ismeretterjesztő előadások (közös zenehallgató alkalmak). Tavasszal Veszprémben kiállították a Kodály 125 című összeállítást. Ősszel szakmai fórumot rendeztek a zenei nevelés gondjainak, feladatainak megvitatására és a megyei kórustalálkozóhoz kapcsolódóan előadásokat tartottak.

Szőnyi Erzsébet

A vidéki tagcsoportok tevékenységéről személyesen számolt be:

Ordasi Péter – Szeged, Nagy Ernő – Pécs-Baranya, Joób Árpád – Nyíregyháza, Nagyné Nyári Ágnes – Veszprém.

A Számvizsgáló Bizottság jelentését *Hartyányi Judit* ismertette. Majd felhívta rá a figyelmet, hogy a részletes gazdálkodási anyagok, mérleg és eredmény kimutatás megtekinthető a MKT irodájában.

Dr. Ittész Mihály a továbbiakban néhány kiegészítéssel röviden ismertette a közhasznúsági jelentést. Kiemelte annak jelentőségét, hogy már van a Kodály Társaságnak honlapja, amely rendszeres feltöltéssel egyre több információt tud adni az internet hozzáféréssel rendelkező tagtársainknak és más érdeklődőknek. (www.m-kodalytarsasag.hu) Ennek bővítésére is adtunk be pályázatot, de az eredmény még nem ismert.

2011-2012. évi tervek között szerepel röviden és a teljesség igénye nélkül:

- Budapesten és a vidéki tagcsoportoknál is a december 16-i megemlékezés megtartása.
- Bicinium Hungarica és Tricinia CD elkészítése a Hungarotonnal közösen
- 2012. februárjában Kodály iskolák 2. kamaraének találkozója
- a kecskeméti továbbképzési program folytatása, Liszt Ferenc születésének 200. évfordulójával kapcsolatos előadás sorozat a szerző szimfonikus költeményeiről és dalairól
- 2012-re tervezzük Kodály Zoltán 130. évfordulójára esetleg egy kisebb méretű Nemzetközi Kodály Konferencia megszervezését is.
- Szabolcs-Szatmár megye: zenetörténeti, népzenei előadások
- Pécs: népdaléneklési verseny, hangversenyek
- Szeged: Kodály kiállítás és hangverseny
- Veszprém: Liszt jegyében Faluról falura – előadások; Kodály Zenei Szaktábor augusztusban.

Természetesen ki kell hangsúlyozni, hogy a tervezett, nagyobb események megvalósítását anyagi lehetőségeink meglehetősen behatárolhatják.

Új tiszteletbeli tagok megválasztására tett javaslatot Ittész Mihály.

Jelöltek: *Fazekas Pálné, Dr. Márkusné Natter-Nád Klára, Dr. Olsvai Imre, Szabó Miklós.*

A kiegészítések és hozzászólások után *Szőnyi Erzsébet* az elnöki beszámolót az elhangzott kiegészítésekkel és javaslatokkal a közgyűlésnek elfogadásra javasolta. A résztvevők egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadták az elnöki beszámolót.

Végezetül Szőnyi Erzsébet tájékoztatta a közgyűlést, hogy készül az új Hungaricum törvény, melynek Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter az előadója, és amelybe a tervek, előterjesztések, és reményeink szerint bizonyos kulturális elemek is belekerülhetnek. Az előkészítés várhatóan májusban lezárul.

Ezek után Szőnyi Erzsébet levezető elnök megköszönte a részvételt, felhívta a figyelmet arra, hogy a jövő évi közgyűlésen elnökségi tisztújítást is kell tartani. Ezzel bezárta a közgyűlés hivatalos részét.

(E közgyűlési beszámolót a jegyzőkönyv anyagából válogattuk össze) a jegyzőkönyv vezetője Kende Zsuzsanna volt.

Befejezésül kamarahangverseny hangzott el: Szabó Péter Liszt-díjas gordonkaművész és Lénárt Ágota zongoraművész előadásában. Műsorukon Kodály Zoltán művei szerepeltek, a Szonatina és a Szonáta, op. 4.

HOMMAGE Á LISZT

Fiatalkarvezetők 6. Nemzetközi Versenye
és Nemzetközi Konferencia Liszt Ferenc tiszteletére
születésének 200. évfordulója alkalmából
2011. szeptember 14–18.

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA rendezésében

Társrendező
az Európai Kóruszövetség – Europa Cantat,
valamint a
Pomázi Magyar Kóruskastély

DARÓCI BÁRDOS TAMÁS

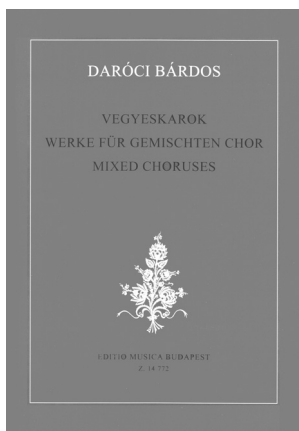
zeneszerző, karnagy, zenetanár

80. születésnapjára

a kórusműveiből válogatott

VEGYESKAROK

című kötettel gratulálunk a szerzőnek!

A kötet tartalma: 1. Tavaszidőn (szöveg: Váradi Gyula); 2. Pataki rondó; 3. Felsütött a nap a cserén (Maros-menti népdalok); 4. Farsangi vigasság; 5. Hajdúsági rondó – Z. 14 772

Universal Music Publishing Editio Musica Budapest Zeneműkiadó Kft
H-1370 Budapest, P.O.B. 322 • Tel.: (361) 236-1105 • Telefax: (361) 236-1101
E-mail: info@emb.hu • Internet: <http://www.emb.hu>